

Manželské večery pohledem účastníků kurzů jako stabilizace manželství a zvýšení hodnoty rodiny

Michaela Blahová

Bakalářská práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Michaela Blahová**
Osobní číslo: **H14959**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Manželské večery pohledem účastníků kurzů jako nástroje stabilizace manželství a zvýšení hodnoty rodiny**

Zásady pro vypracování

Zpracování řešíte a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti rodiny, manželství, partnerství, rodičovství, vzájemnosti manželů, výchovy a výcviku manželů.

Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu a stanovení výzkumného problému.

Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovoru a případové studie.

Zpracování získaných informací, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Bakošová Z., 2006, Sociálně pedagogika ako životná pomoc, Univerzita Komenského Bratislava, Filozofická fakulta, public promotion, s. r. o. 249 s, ISBN 978-80-963944 0-3.
- Chrástka M., 2007, Metody pedagogického výzkumu, Praha, GRADA Publishing, s. r. o., 272 s. ISBN 978-80-247-1369-4.
- Kraus R., 2008, 2114, Základy sociální pedagogiky, Praha, Portál, s. r. o., 216 s. ISBN 978-80-262-0543-9.
- Matoušek C., Pařízková H. a kol., 2014, Podpora rodiny, Praha, Portál, 176 s. ISBN 978-80-262-0637-2.
- Kraus B., Foláčková V., 2001, Člověk, prostředí, výchova, Brno, Paido, 199 s. ISBN 80-31-0042.
- Rabušicová M., Kamanová L., Pevná K., 2017, O mezigeneračním učení. Brno, Masarykova univerzita, 212 s. ISBN 9788021057508.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PhDr. Zlatica Bakošová, CSc.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce: **4. října 2019**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2020**

LS,

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROBLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 So. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UFB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo - bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval.
V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 29. 5. 2020

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Související právní předpisy

2) Vyšší škola nepřijímá zveřejnění diplomové, bakalářské a rigorózní práce, a jejich proběhla obhajoba, včetně poskytnutí opozicí a výsledků obhajoby prostřednictvím datového katalýzátorů práce, kterou zpracovává. Zpráva zveřejněná stanoví vlastní pravidla využití školy.

(2) Dávatelem diplomátu, bakalářské a rigorózní práce odebrané souhlasem kolegiální rady UJEP může být pracovník této pracovních dnů před
konáním obhajoby - veřejnosti k nahlédnutí veřejnosti v místě určení veřejným přístupem vydaté školy nebo není-li tak určeno, v místě
pracovního ústavu školy, kde se má konat obhajoba práce. Právní si může do veřejnosti práce poskytnout na své náklady výřez, opisy nebo
záznamy.

(3) Pokud se odebráním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto odstavce, čas a místo zveřejnění obhajoby:

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve
zvlášť předepsaných případech, § 55 odst. 5:

(3) Do práva autorského také nepatří právo školy nebo školství se zveřejněním souhlasit, aniž-li škola či ústav předloží nebo naproti tomu
neoprávněného nebo náhodného prospěchu je třeba nebo k tomu potřebné dílo vytvořeno škola nebo souhlasem se zveřejněním školních nebo
školních pracovních výřezů, výřezů z jeho pracovního vzorku ke škole nebo školství či zveřejněním souhlasem (škola nebo škola).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve
zvlášť předepsaných případech, § 65 Školní škola:

(1) Škola nebo školství se zveřejněním souhlasit mají se obecných pracovních právo na využití licenční právo a učení školního díla (§ 35 odst.

4). Ústavem-li autor souhlasí s tím učení školství bez výjimky odstavce, mohou se být školy dále souhlasit zveřejněním výřezů jeho díla ve
škole. Ústavem-li § 35 odst. 3 učení školství.

(2) Nemá-li uvedený výřez, může autor školního díla své dílo učení se poskytnout jedinou licenční, není-li to v souhlasu s oprávněným výřezem školní
nebo školství či zveřejněním souhlasit.

(3) Škola nebo školství se zveřejněním souhlasit mají se obecných pracovních právo, aby jiné autor školního díla zveřejnil své dílo zveřejnění v souhlasu
s učení díla se poskytnutím licenční právo odstavce 2 předepsaných případy na ústavu školství, které na využití díla zveřejnění, a to podle
oprávnění se do jejich zveřejnění výřez, právo se zveřejnění k výřez výřezů souhlasem školou nebo školství se zveřejněním souhlasit a učení
školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce má za cíl prověřit význam kurzů „Manželských večerů“ jako nástrojů stabilizace manželství a zvýšení hodnoty rodiny. Výše uvedený kurz je jedním z možných nástrojů, kterými můžeme stabilizovat dlouhodobý partnerský vztah – manželství a tímto ukázat cestu pro mnohé manželské páry k udržení jejich manželství, nejlépe předejít vážnějším konfliktům, napomoci k řešení obtížných situací, zdokonalit komunikaci mezi manžely a navést ke každodennímu úsilí na tvorbě dobrého, funkčního vztahu. Dlouhodobý, spokojený a funkční vztah se promítá i do celkového psychického i fyzického stavu a vytváří nejvhodnější prostředí pro výchovu dětí. Stabilní manželství a stabilní rodina je zárukou společnosti i státu. Tato stabilita se významně promítá i v sociologickém, sociálním, zdravotním, psychologickém a ekonomickém kontextu ve fungování státu.

Klíčová slova: manželství, partnerství, rodina, rodičovství, výchova a vzdělávání manželů (výcvik manželů), rozvodovost, kurzy „Manželské večery“

ABSTRACT

The bachelor's thesis aims to verify the importance of the "Marriage Evenings" courses as instruments for stabilizing marriage and increasing the merit of the family. The course described above is one of the possible instruments by which we can stabilize a long-term partnership - marriage and thus show the way for many married couples to keep their marriage, prevent serious conflicts in marriage, help solve and understand difficult situations between partners, improve communication skills and support each of the couples to create a healthy, natural, and functional relationship. A long-term, satisfied, and functional relationship is reflected in the overall mental and physical condition and creates the most suitable environment for the upbringing of children. A healthy marriage and a anchored family is a guarantee of society and the state. This stability is significantly reflected in the sociological, social, health, psychological, and economic context in the functioning of the state.

Keywords: marriage, partnership, family, parenthood, education/training of married couples, divorce rate, marriage evenings courses

Ráda bych vyjádřila poděkování vedoucí mé bakalářské práce doc. PhDr. Zlatici Bakošové, CSc. za její trpělivost, odborné vedení a doprovázení mé práce i za podporu a povzbuzení se danému tématu věnovat. Dále děkuji mému manželovi a dětem, kteří mě podporovali v průběhu studia a umožnili mi prostor a čas se věnovat vypracování bakalářské práce.

Mé motto zní: *„Každou novou informaci, kterou se dozvím, mohu využít dále pro blaho mé, mých blízkých i celé společnosti.“*

Čestně prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická, nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 CHARAKTERISTIKA POJMŮ POUŽITÝCH V BAKALÁŘSKÉ PRÁCI	13
1.1 MANŽELSTVÍ.....	13
1.2 PARTNERSTVÍ.....	14
1.3 ROZVODOVOST V ČESKÉ REPUBLICE A ZLÍNSKÉM KRAJI.....	16
1.3.1 Příčiny rozvodovosti	17
1.3.2 Statistické údaje k problematice rozvodů ve Zlínském kraji	18
1.3.3 Statistické údaje sňatečnosti ve Zlínském kraji	22
1.4 PŘEHLED ZKOUMANÉ PROBLEMATIKY V LITERATUŘE	24
1.5 HODNOTA RODINY V ČR	25
1.5.1 Definice rodiny.....	26
1.6 RODINA Z POHLEDU STÁTNÍ A KRAJSKÉ POLITIKY	27
1.6.1 Principy a cíle rodinné politiky	28
1.6.2 Rodičovství a rodinné systémy	30
2 VZDĚLÁNÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE V ČR V OBLASTI VÝCHOVY K MANŽELSTVÍ, RODIČOVSTVÍ, FUNKCE ŽENY A MUŽE	32
2.1 VZDĚLÁVÁNÍ V MATEŘSKÉ, ZÁKLADNÍ A STŘEDNÍ ŠKOLE, VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ	33
2.2 VYSOKOŠKOLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ	35
II PRAKTICKÁ ČÁST	36
3 ZÁKLADNÍ SPECIFIKA KURZŮ MANŽELSKÝCH VEČERŮ JAKO FORMY VÝCHOVY A NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	37
3.1 PŘÍČINY ROZVODŮ	37
3.2 METODY PRÁCE.....	38
3.3 CÍLOVÁ SKUPINA.....	39
3.4 LEKTOŘI KURZU	40
4 KURZY MANŽELSKÉ VEČERY	41
4.1 CÍLE VÝZKUMU	41
4.2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM – OTÁZKY	41
4.3 METODA.....	42
4.4 VÝZKUMNÝ VZOREK A ZPŮSOB JEHO VÝBĚRU	42
4.5 ANALÝZA A INTERPRETACE ZJIŠTĚNÝCH ÚDAJŮ	44
4.5.1 Impuls k účasti kurzu	45
4.5.2 Čas pro sebe	47
4.5.3 Komunikace mezi manžely	49
4.5.4 Příjemné prostředí	51
4.5.5 Význam manželství	54

4.6	CELKOVÉ VÝSLEDKY.....	57
ZÁVĚR	59	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	62	62
SEZNAM GRAFŮ	64	64
SEZNAM TABULEK.....	65	65
SEZNAM PŘÍLOH.....	66	66

ÚVOD

Kurzy „Manželské večery“ jako nástroje stabilizace manželství a zvýšení hodnoty rodiny jsou tématem bakalářské práce proto, že se ve společnosti hodnota institutu manželství velmi snižuje, a to malým počtem uzavíraných manželství, zvyšujícím se počtem soužití bez institutu manželství a vysokou rozvodovostí. Mladí lidé kvůli tomuto trendu odkládají rozhodnutí ke zpečetění svého soužití, a to uzavřením sňatku, ať už civilního nebo církevního. Úzce to však souvisí s početím dětí, které se také odkládá do vyššího věku. Ve vyšším věku, především matky, se však zvyšuje riziko úspěšného početí zdravého dítěte a riziko možnosti početí dítěte přirozenou cestou. Taktéž se snižuje možný počet dětí daného páru. To s sebou přináší nižší porodnost ve společnosti a tím i úbytek obyvatel daného státu. Velmi významné pro výchovu a zajištění dětí ze všech aspektů je stabilní rodinné prostředí.

Základem stabilního rodinného prostředí je stabilní partnerský vztah, kterým je nepřekonatelný institut manželství.

Tato problematika je důležitá i z pohledu zachování naší kultury a společnosti. Budoucnost státu je závislá na počtu obyvatel a kvalitním lidském kapitálu. Toho můžeme dosáhnout podporou rodiny. Základem rodiny je stabilní vztah, manželství.

Součástí celostátní Koncepce rodinné politiky, kterou přijala vláda České republiky (dále ČR) dne 19. září 2017, je také oblast podpory stabilních partnerských a rodinných vztahů.

Výše popsané skutečnosti mají za následek nižší porodnost v ČR, která s sebou nese snížení počtu obyvatel, především v produktivním a mladším věku, a zároveň zvyšující se podíl generace seniorské. To s sebou nese další nepříznivé jevy, a to rostoucí objem vyplácených starobních důchodů a nedostatek pracovních sil, které přinášejí finanční zdroje do státního rozpočtu pro následné přerozdělení. Ekonomika státu je závislá na počtu obyvatel v produktivním věku.

V bakalářské práci se zaměřujeme na zjištění, zda kurzy „Manželské večery“, které realizujeme pro zájemce z řad manželských párů, mohou být dobrým nástrojem pro stabilizaci manželství a zvýšení hodnoty rodiny.

Práce je rozdělena do dvou částí. V teoretické části se zabýváme pojmy manželství, rodina, partnerství, rodičovství, stabilní rodina, rodinné systémy, výchova a vzdělávání, rozvodovost a kurzy „Manželské večery“. Dále je práce doplněna o statistické údaje k problematice

rozvodů i sňatků. Můžeme poukázat na zvyšující se počty ohrožených rodin s dětmi, neboť právě nestabilita partnerství s sebou přináší výchovné problémy dětí, velký nápor na psychiku dětí, násilí v rodinách apod., a to i z důvodů rozpadů rodin a následných nových vztahů.

Cílem praktické části je navázat na teoretickou část, kde se věnujeme danému tématu. V praktické části zjišťujeme názory účastníků na kurzy Manželské večery, zdali vidí vzdělávací aktivitu, případně jinou formu věnující se vzájemnému manželskému vztahu, porozumění vzájemnému chování, přístupu, komunikaci a pohledu na společně strávený čas, přínosný pro dlouhodobý spokojený vztah a celkově k udržení vztahu a umění řešit životní výzvy, a především se neustále věnovat vztahu a pečovat o něj. To vše proto, že stabilita manželského vztahu může zajistit stabilitu celé rodiny, čímž klade důraz na celkovou hodnotu rodiny. Hlavním cílem výzkumu je zjistit, zdali kurzy Manželské večery mohou předcházet problémům v manželství a tím zabránit rozpadu manželství. Dílčím výzkumným cílem je zjistit, zda jsou vzdělávací aktivity přínosem pro stabilitu manželství a zvýšení hodnoty rodiny. Druhý dílčím cílem je zjistit, zdali je metoda neformálního vzdělávání vhodná jako prevence proti rozvodovosti a třetím dílčím cílem je zjistit, zdali kurzy byly pro respondenty přínosné.

Používáme kvalitativní výzkum, a to sběrem dat prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami. Pro výzkum byly osloveny tři manželské páry, což je celkem šest respondentů, a to tři ženy a tři muži. Zajímavým poznatkem byl pohled na zkoumanou problematiku z pohledu mužů a pohledu žen. Zkoumanými konkrétními příklady chceme dokumentovat význam manželství, který má dopad na rodiny, i když si uvědomujeme, že závěry kvalitativního výzkumu není možné aplikovat na celou populaci.

Tak můžeme zjistit, zda tyto kurzy mohou být dobrým nástrojem, či nikoliv, pro stabilizaci manželství a zvýšení hodnoty rodiny.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA POJMŮ POUŽITÝCH V BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

V úvodní kapitole se zaměříme na vysvětlení pojmů manželství, nesezdané soužití, rodina, rodičovství, rodinné systémy, rozdíl mezi stabilní a nestabilní rodinou, úplnou a neúplnou rodinou.

1.1 Manželství

Nejdříve se seznámíme s tím, jaké vysvětlení či pojem vytváří pro manželství odborníci.

Podle Giddense (2013, s. 156) „*Manželství můžeme definovat jako sociálně akceptovaný a posvěcený sexuální svazek mezi dvěma dospělými jedinci. Sňatkem dvou partnerů se stávají příbuznými nejen oni sami, ale i jejich rodiče, sourozenci a další pokrevní příbuzní každého z nich. Vždy se rozlišuje mezi rodinou a širším příbuzenstvím.*“

Zde autor dobře definuje spojení dvou rodinných větví. Před uzavřením manželství je nutné si uvědomit, že je třeba akceptovat a respektovat užší i širší rodinu nastávajícího. V odlišných případech může dojít k tzv. přetrhání rodových kořenů, které nám dříve nebo později chybí a mohou vnést do manželství určitou nespokojenost.

Podle občanského zákoníku je manželství trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví tento zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc (zák. č. 89/2012 Sb. § 655).

Manželství má tedy své místo v občanském zákoníku v části Rodinného práva. Je zde přesně specifikováno, jakým způsobem manželství vzniká, jsou uvedeny podmínky, i povinnosti a práva manželů. Např. § 687 odst. 1) Manželé mají rovné povinnosti a rovná práva. Odst. 2) Manželé si jsou navzájem povinni úctou, jsou povinni žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svou důstojnost, podporovat se, udržovat rodinné společenství, vytvářet zdravé rodinné prostředí a společně pečovat o děti.

Jsou popsány další práva a povinnosti. Vzájemné vztahy mezi manželi však nestojí pouze na právech a povinnostech. Práva a povinnosti z něho vyplývající nás usměrňují a zabezpečují instituci manželství, ale není to nástroj pro vzájemný funkční a spokojený vztah.

Když se odkloníme od legislativní formulace, nabízí zajímavou metaforu Kubíček (2001) „*manželství jako umělecké dílo*“.

V dnešní době se často prosazuje právo jedince, což se projevuje i ve vztazích. Prohlubuje se tak pocit osamělosti, samoty a vzájemného nepochopení. Důsledek časté absence otců při výchově v rodinách a také toho, že matky musejí pracovat mimo domov, generuje problémy dospívajících dětí. Každý si tak žije ve svém světě. Jsou to ostrovy myšlení a názorů, které se nespojují. Každý si hledá svůj způsob myšlení, života. Neexistuje tu komunikace ohledně hlubokého pohledu na život. Člověk je bytost společenská a většinou žije ve vztahu. Je třeba však hovořit nejen o vztahu, nýbrž i o jeho křehkosti. Reflektuje se tíživý problém samoty, která doléhá na stále větší počet lidí. Tedy nejen těch, kdo žijí bez manželství a rodiny, nýbrž právě i těch, kteří sdílejí manželský a rodinný život. Člověk, jako muž a žena, je povolán ke vztahu. Ten je třeba neustále budovat a rozvíjet, pochopit jeho jedinečnost a výlučnost, jeho teologicko-antropologický základ (Šrajer a kol., 2015, s. 16-22).

Z výše uvedeného vyplývá důležitost spolužití muže a ženy a také neustálá péče každého jedince na utváření kvalitního a pevného vztahu. I když čerpáme z knihy podložené teologickým kontextem, snadno můžeme přenést teologický rozměr do oblasti obecného duchovního rozměru. Nezbytnou součástí kvality života každého jedince je i oblast duchovní a duševní. I ve vztahu se tyto oblasti prolínají.

1.2 Partnerství

Po roce 1989 se zvýšil počet mladých lidí, kteří odkládají založení manželství do té míry, až dospějí k názoru, že uzavření manželství není podstatný úkon. V prosinci 2012 prováděla (Klára) Koubková průzkum na 156 respondentech s dotazy ohledně manželství a nesezdaného soužití. Celkem 37 % z dotázaných odpovědělo, že manželství je pro ně životně důležité. Dále bylo zajímavé, že cca 69 % žen touží po uzavření manželství. To ukazuje, že většinou ženy by manželství rády uzavřely, a pokud tak neučiní a žijí v nesezdaném soužití, je to z důvodu, že tento typ soužití vyhovuje spíše mužům a ženy na nesezdané soužití přistoupí.

Z výše uvedených informací vyplývá, že v jakém vztahu budou muž a žena žít, záleží pouze na jejich rozhodnutí. Instituce manželství však nejenže má jasnou definici v rodinném právu, má dlouholetou historii a je otázkou, nakolik může být stabilnější, pokud pár žije v manželství a jaké z toho plynou dopady na kvalitu života manželů.

Je třeba se však zabývat i důsledky dopadajícími na děti narozené danému páru, pokud rodiče nevytvářejí stabilní rodinné prostředí. Pokud se pár rozhodne uzavřít manželství, může to signalizovat určitý postoj k zodpovědnosti. Že si tzv. nenechává zadní vrátka pro případný rozchod, který se bez právních kroků při rozvodu manželství jeví snadnější. Otázkou však zůstává, pokud pár, který žije v nesezdaném soužití, nabude za společného života majetek a narodí se jim děti, zda i tak je následné vyrovnání a úpravy práv a povinností k nezletilým dětem snadnější. Poté totiž nastává proces obdobný jako při rozvodu manželství.

Stoupající podíl dětí narozených mimo manželství a více než polovina sňatků končící rozvodem není pro instituci manželství příliš dobrá vizitka. Sociolog Ivo Možný (2016), který po celý svůj profesní život mezilidské vztahy zkoumá, to ale vidí úplně jinak:

„Manželství má význam naprosto zásadní. I když okolní svět už není tak tvrdý, jako býval kdysi, stále platí, zejména na psychické úrovni, že ve dvou se to lépe táhne,“ říká sociolog, který sám žije v manželství už šedesát let.

Pokud pár žije dlouhodobě v manželství, život se plní společnými zážitky jak mezi manžely, tak společně s jejich dětmi. Pokud se partneři střídají, zážitky se proměňují a rozptylují. Děti nezažívají stabilní bezpečné prostředí a může se to projevit na jejich chování.

Mladí lidé, kteří dnes vstupují do manželství, jsou vesměs plni pozitivních očekávání – navzdory složitým společenským okolnostem, které naplnění jejich tužeb a očekávání komplikují (Šrajer a kol., 2015, s. 35).

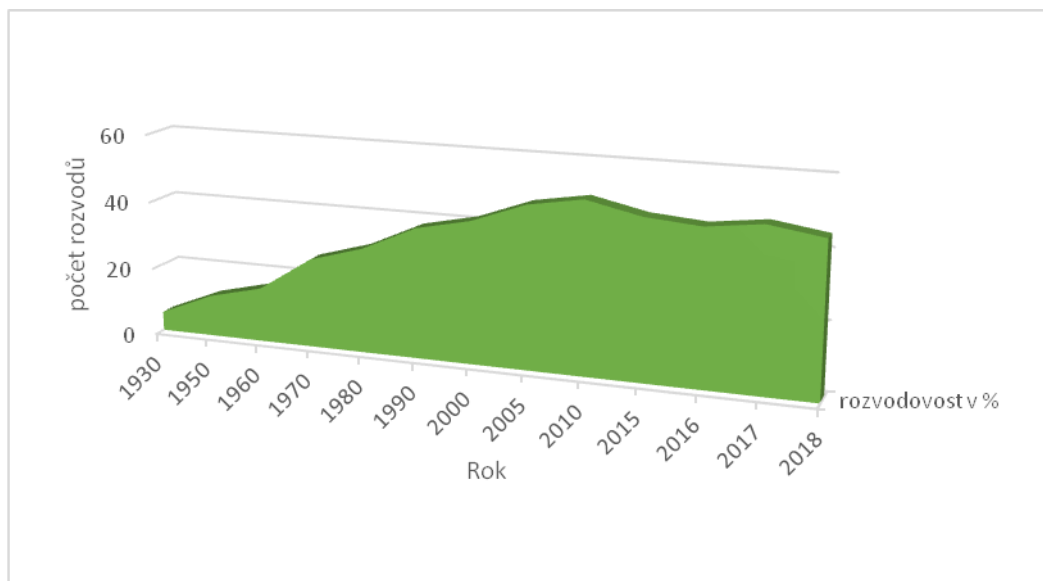
Za jednu z nejdůležitějších změn poslední doby lze bezesporu považovat obecnou proměnu interpersonálních vztahů. Dřívější společnosti byly založeny na určitém stupni vztahové hierarchie. Každý byl někomu podřízený či nadřízený. Muž byl nadřazen ženě, starší sourozenec mladšímu apod. Celá společnost respektovala určitá nerovnoprávná postavení různých společenských vrstev. V průběhu novověku se v západních křesťanských společnostech tato vztahová hierarchie poznenáhlu oslabovala. Stále hlasitěji deklarovaná rovnost se začala důsledně uskutečňovat. Dospěla až k dnešnímu prosazení rovnoprávných vztahů. Každý člověk má stejná práva. Selektivní podřízenost je pouze výsledkem relativně dobrovolné volby. Rovnoprávnost mezi muži a ženami se však dosud ukazuje jako složitější problém především v tom, že zatím neumíme, jak se zdá, dobře zacházet s odlišnostmi (Šrajer a kol., 2015, s. 36).

Rovnoprávnost a odlišnost jsou zřejmě dvě klíčové skutečnosti, se kterými muž a žena ve vztahu bojují. Společensky požadovaná rovnoprávnost partnerů vnáší do manželského vztahu, hlavně na jeho začátku, ovšem jistá úskalí. Nejzávažnějším z nich se zdá být obtížnost společného souhlasného jednání a rozhodování. Chybí zde, oproti minulosti, opora ve společenské normě, která pod sankcemi určuje, co je a co není správné, či dokonce kdo z páru má a priori větší pravdu. Současná situace manželů proto nutně vyžaduje schopnost určité formy konstruktivní debaty, vyjednávání, společného hledání dobrého řešení i u relativně menších problémů. Nemusí jít přitom vždy o slovní diskuzi. Neosvojení si určitého oboustranně vyváženého způsobu komunikace, který nabízí bezpečný prostor pro vyjádření vlastní připomínky nebo vlastního názoru, představuje pro vybudování reálně rovnoprávného vztahu velké nebezpečí (Šrajer a kol., 2015, s. 37).

V dnešní době, oproti minulosti, kdy se kladl důraz např. na majetek a společenské vrstvy, však manželství vznikají z lásky. S touto významnou devizou však neumíme v současnosti, příliš dobře nakládat. Každý jednatel si může vykládat lásku jiným způsobem. V praxi, při práci s rodinami se setkáváme s názory, že láska je považována, a to zejména pro ženy, za splnění vlastních představ a požadavků od svého partnera.

1.3 Rozvodovost v České republice a Zlínském kraji

Rozvodovost v České republice v posledních osmi letech klesá. Jak uvádí Český statistický úřad, doba, kterou spolu manželé stráví, než se rozejdou, se během let prodlužuje. V průměru manželství, které se nakonec rozpadlo, trvalo v roce 2018 přes 13,4 let. Od počátku tisíciletí, tedy od roku 2000, se tak prodloužilo o dva roky. V roce 2018 se rozvedlo v ČR 45,2 procent manželských svazků, což bylo nejméně za posledních 18 let.

Graf 1: Rozvodovost v České republice v procentním vyjádření v letech 1930–2018

Srovnání rozvodovosti poskytuje Český statistický úřad (dále ČSÚ) téměř historicky, kdy data z roku 1930 uvádějí, že se rozpadlo necelých šest procent manželství, viz graf 1. Dvakrát tolik, tedy 12 procent rozvodů, bylo zaznamenáno o dvacet let později v roce 1950. Téměř každý třetí svazek se rozpadl v roce 1980 a asi dvě pětiny svazků se rozpadly na přelomu tisíciletí. Postupem let se doba, kterou lidé před rozvodem stráví, prodlužuje. Nejkratší dobu spolu manželé strávili v letech 1960–1970, kdy průměrné manželství, které se následně rozvedlo, vydrželo ani ne deset let, v průměru pouze 9,8 let. Průměrné manželství, které skončilo rozvodem, se v roce 2018 rozpadlo po 13,4 letech (ČSÚ, 2019).

1.3.1 Příčiny rozvodovosti

Společný návrh na rozvod manželství je možné podávat od 1. ledna 2014, a to podle nového občanského zákoníku (§ 755–758), první statistické údaje jsou ovšem zachyceny od roku 2015, kdy tak bylo evidováno až 31,3 % všech návrhů na rozvod. Rozvodové řízení iniciované oběma manželi bylo v roce 2018 podáno v 48 %. Na návrh ženy bylo v roce 2018 rozvedeno 8 121 manželství, což představuje 33,4 %, a na návrh muže 4 517 manželství tedy 18,6 %.

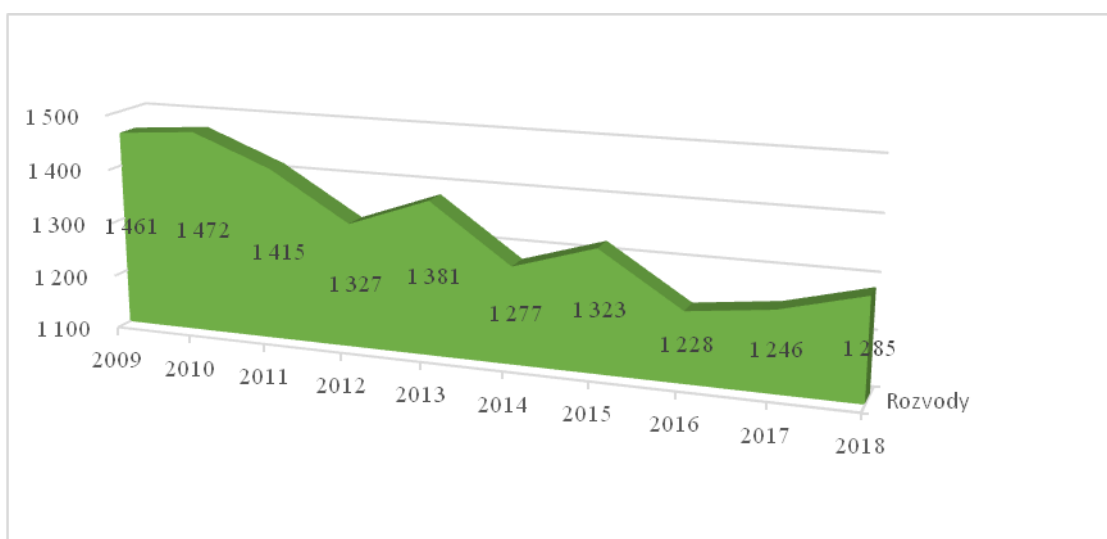
Český statistický úřad ve svých záznamech eviduje také příčiny rozvratu manželství. Konkrétní příčina jako nevěra je uváděna v průměru kolem 2 %. Alkohol je příčinou rozpadu u zhruba jednoho procenta rozvedených párů. Vůbec nejčastěji je uváděna příčina rozpadu manželství rozdíl povah, názorů a zájmů. Mezi dalšími, leč statisticky nevýznamnými příčinami jsou uváděny tyto: nezáměr o rodinu, neuvážený sňatek, zlé nakládání, odsouzení

pro trestný čin, zdravotní důvody, sexuální neshody, důvody ostatní a vysoký podíl příčiny rozpadu nebyl soudem zjištěn (ČSÚ, 2019).

1.3.2 Statistické údaje k problematice rozvodů ve Zlínském kraji

Český statistický úřad dlouhodobě sbírá data týkající se rozvodů jak v celé České republice, tak v jednotlivých krajích. Pro naši práci jsme podrobně rozebrali, pro nás aktuální, Zlínský kraj (dále ZK).

Počet rozvodů má v posledních deseti letech klesající tendenci. Jak je uvedeno v grafu 2, bylo v roce 2018 ve Zlínském kraji evidováno celkem 1 285 rozvodů, což je oproti roku 2009 snížení o 12 %.

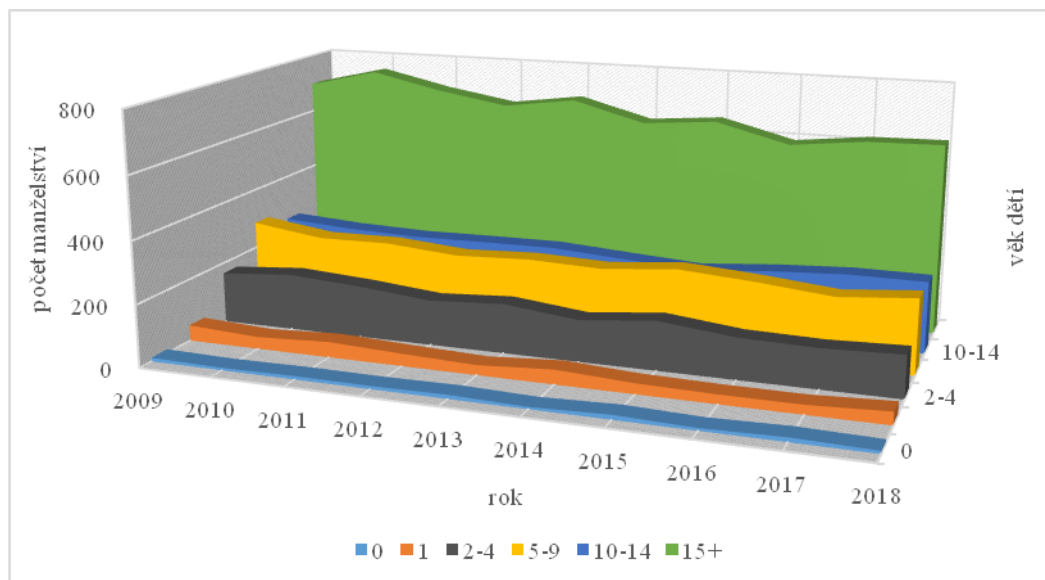
Graf č. 2: Počet rozvodů ve Zlínském kraji v letech 2009–2018

Nejvíce rozvodů je dlouhodobě evidováno po 15 a více letech manželství viz tabulka 1.

Tabulka č. 1: Počet rozvodů v ZK podle délky trvání manželství v letech 2009–2018

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
0	12	8	11	10	13	7	15	8	14	9
1	51	39	50	40	32	47	34	30	30	41
2–4	166	184	169	147	161	135	159	133	128	136
5–9	286	254	257	238	248	240	262	245	222	243
10–14	249	234	227	230	232	216	201	221	234	233
15+	697	753	701	662	695	632	652	591	618	623

V roce 2018 rozvody po 15 a více letech manželství představovaly 48,5 % z celkového počtu rozvodů za rok ve Zlínském kraji. Manželství, která netrvala ani pět let, bylo ve Zlínském kraji 14,5 %.

Graf 3: Počet rozvodů ve Zlínském kraji podle délky trvání manželství v letech 2009–2018

Ze statistických údajů ČSÚ je možné vyčíst vztah počtu rozvodů vzhledem k počtu dětí, respektive nezletilých dětí. Data jsou uvedena v tabulce 2.

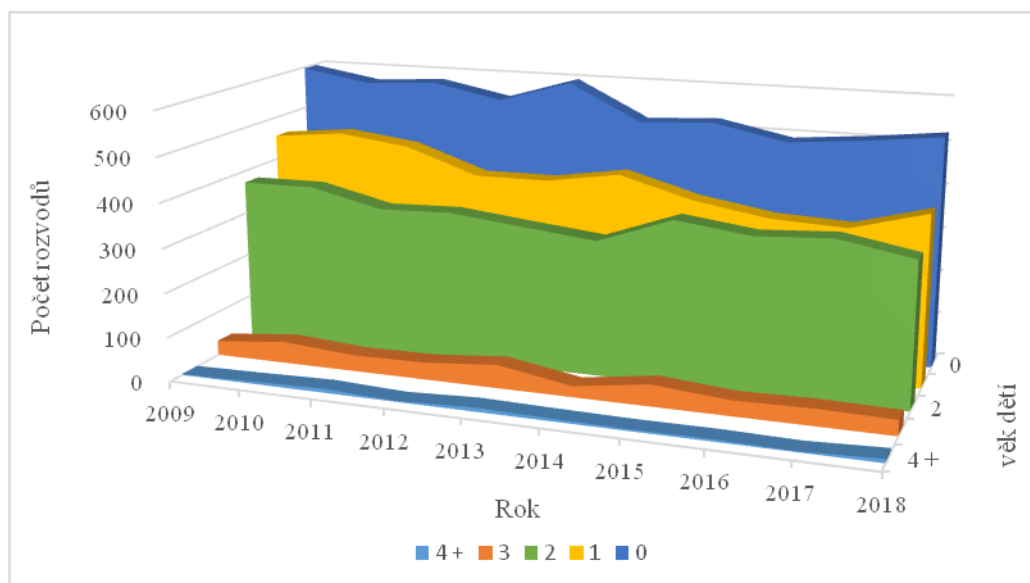
Celkově se rozvody ve Zlínském kraji v roce 2018 dotkly minimálně 1 184 nezletilých dětí.

Tabulka 2: Rozvody podle počtu nezletilých dětí v ZK v letech 2009–2018

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
4 +	2	5	9	2	9	6	4	5	2	9
3	33	49	37	39	53	25	49	35	38	35
2	373	375	337	342	324	307	368	347	357	327
1	456	473	452	396	397	423	377	350	343	389
0	597	570	580	548	598	516	525	491	506	525

Z grafu 4 je patrné, že i z dlouhodobého hlediska lze odvodit, že s počtem dětí v rodině klesá počet rozvodů. V roce 2018 se rozvedlo 41 % manželství, která byla tzv. „bezdětná“, s jedním dítětem bylo rozvedeno 30,3 % manželství, se dvěma dětmi 25,4 %. Manželství, kde byly děti tři, se rozpadlo ve 2,7 % případech a nejméně manželství bylo rozvedeno v případech čtyř a více dětí (0,7 %).

Odpovědi na otázky, proč tomu tak je, ve statistických datech ČSÚ nenalezneme. Odpovědi by mohl přinést pouze kvalifikovaný sociologický průzkum.

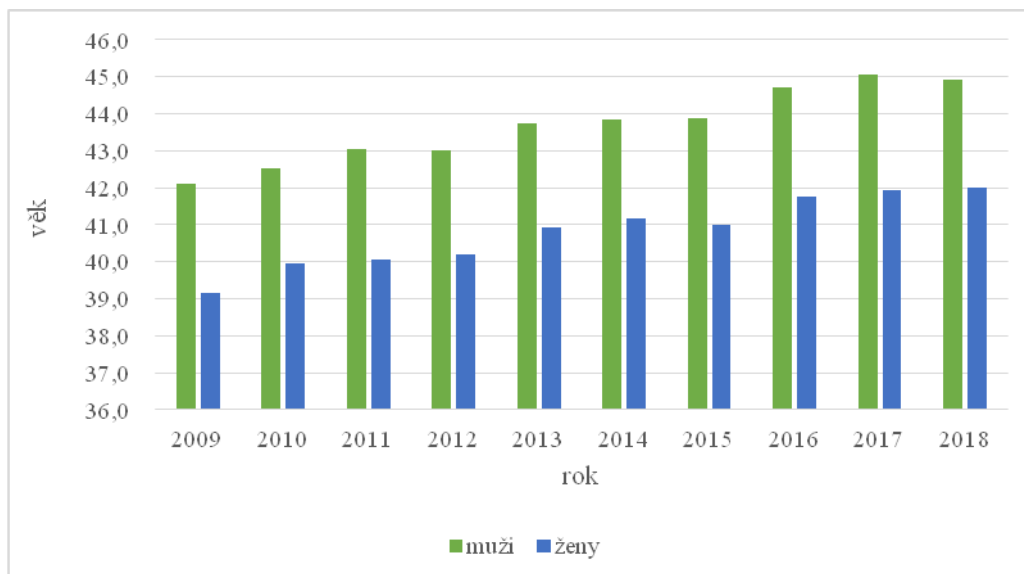
Graf 4: Rozvody podle počtu nezletilých dětí v ZK v letech 2009–2018

Průměrný věk při rozvodu u mužů je přirozeně vyšší než u žen a odpovídá vyššímu věku muž – žena v partnerství všeobecně a zároveň odpovídá poměru při uzavření sňatků (tabulka 7)

Tabulka 3: Průměrný věk (muži/ženy) při rozvodu v letech 2009–2018 (Zlínský kraj)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
muži	42,1	42,5	43,1	43,0	43,7	43,9	43,9	44,7	45,1	44,9
ženy	39,1	40,0	40,1	40,2	40,9	41,2	41,0	41,7	41,9	42,0

Z grafu 5 lze vysledovat trend rozvodů ve vyšším věku jak žen, tak mužů. Tato skutečnost koresponduje s trendem uzavírání sňatků ve vyšším věku obou partnerů, viz statistická data uzavírání sňatků (tabulka 7). U mužů byl v roce 2009 průměrný věk při rozvodu 42,1 let, kdežto v roce 2018 byl průměrný věk 44,9 let. U žen byl v roce 2009 průměrný věk při rozvodu 39,1 a v roce 2018 o tři roky více, tedy 42 let.

Graf 5: Průměrný věk (muži/ženy) při rozvodu v letech 2009–2018 (Zlínský kraj)

Z dlouhodobého hlediska je uváděno nejčastější příčinou rozvratu manželství rozdíl povah, názorů a zájmů. Viz tabulky č. 4 a 5.

Tabulka 4: Příčina rozvratu manželství na straně muže v letech 2009–2018 v ZK

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
neuvážený sňatek	9	5	1	3	1	-	2	1	1	1
alkoholismus	83	65	44	38	41	39	38	37	28	26
nevěra	59	60	45	48	53	43	57	39	30	39
nezájem o rodinu	25	32	25	37	38	20	34	29	16	4
zlé nakládání, trestný čin	10	4	5	10	10	6	8	10	4	-
rozdíl povah, názorů a zájmů	1 004	1 051	952	933	1 013	892	871	718	779	680
zdravotní důvody	4	1	3	2	-	-	-	3	-	1
sexuální neshody	2	3	-	3	1	-	1	-	2	2
ostatní příčiny	215	221	314	230	212	262	147	86	65	143
soud nezjistil zavinění	50	30	26	23	12	15	165	305	321	389

Příčina rozvodu na straně muže v roce 2018 je ve 2 % uváděn alkoholismus, nevěra 3 %, rozdíl povah, názorů a zájmů 52,9 % a u 41,4 % soud zavinění nezjistil, nebo jsou uváděny ostatní příčiny.

Tabulka 5: Příčina rozvratu manželství na straně ženy v letech 2009-2018 v ZK

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
neuvážený sňatek	12	5	1	4	2	1	2	2	2	2
alkoholismus	30	31	12	16	11	23	15	23	18	17
nevěra	51	35	36	50	25	33	45	41	31	28
nezájem o rodinu	19	18	26	33	28	15	34	25	14	3
zlé nakládání, trestný čin	1	2	3	6	4	6	2	2	2	1
rozdíl povah, názorů a zájmů	1 041	1 074	953	940	1 032	903	774	750	796	728
zdravotní důvod	8	1	5	2	1	-	1	4	-	1
sexuální neshoda	2	4	-	3	-	-	-	-	1	1
ostatní příčiny	242	224	323	237	241	276	174	92	73	156
soud nezjistil zavinění	55	78	56	36	37	20	276	289	309	348

Jako příčiny rozvodu uváděné na straně ženy v roce 2018 byly u 1,3 % alkoholismus, nevěra 2,2 %, rozdíl povah, názorů a zájmů 56 % a u 39,2 % soud zavinění nezjistil, nebo jsou uváděny ostatní příčiny.

1.3.3 Statistické údaje sňatečnosti ve Zlínském kraji

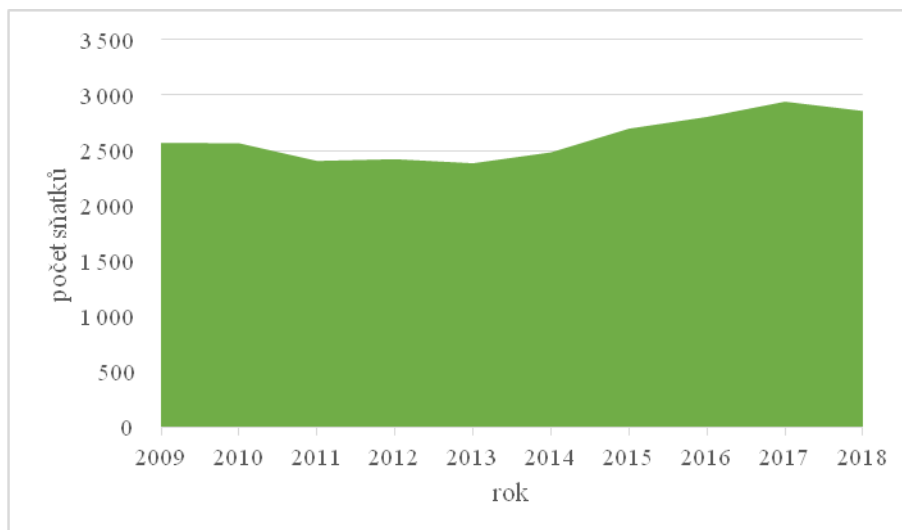
Pro dokreslení údajů o manželství se zabýváme také údaji o sňatečnosti na území Zlínského kraje:

Podle údajů Českého statistického úřadu, ve sledovaném období deseti let, docházelo ke snížení počtu sňatků v období let 2011 až 2014, v dalších letech má počet uzavřených sňatku vzrůstající tendenci – viz tabulka 6. Trend vyšší sňatečnosti kopíruje celorepublikový trend.

Tabulka 6: Počet sňatků ve Zlínském kraji v letech 2009–2018

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
počet	2 568	2 564	2 404	2 420	2 383	2 482	2 696	2 802	2 940	2 856

V posledních letech bylo ve Zlínském kraji uzavřeno nejvíce sňatků v roce 2017, jak zobrazuje graf 6, a to celkem 2 940 sňatků.

Graf 6: Počet sňatků ve Zlínském kraji v letech 2009–2018

V období posledních deseti let se průměrný věk ženicha i nevěsty postupně zvyšuje, viz tabulka 7. U ženicha je to v desetiletém období o 1,8 roku, tedy průměrný věk u ženicha v roce 2018 byl 34,9 let. U nevěst se průměrný věk ve sledovaném desetiletém období zvýšil stejně jako u ženichů o 1,8 roku. V roce 2018 byl v ZK průměrný věk nevěsty 32 let.

Tabulka 7: Průměrný věk nevěsty a ženicha při sňatku v ZK v letech 2009–2018

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ženich	33,1	33,4	33,7	33,9	33,8	34,0	34,4	34,4	35,1	34,9
nevěsta	30,2	30,5	30,7	30,8	30,9	31,0	31,4	31,5	32,1	32,0

Český statistický úřad sleduje také, zda šlo u ženy či muže o první sňatek, nebo druhý či další.

Tabulka 8: Sňatky ve Zlínském kraji v letech 2009–2018 podle pořadí

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ženich	první	2 066	2 071	1 939	1 950	1 961	2 056	2 213	2 316	2 376	2 360
	druhý a další	502	493	465	470	422	426	483	486	564	496
nevěsta	první	2 048	2 059	1 924	1 953	1 948	2 038	2 151	2 307	2 379	2 350
	druhý a další	520	505	480	467	435	444	545	495	561	506

Sňatky, které byly uzavřeny v roce 2018 (v ZK) byly v případě mužů 82,6 % sňatkem prvním, podobně to bylo u žen, kdy se u 82,3 % jednalo o první sňatek, viz tabulka 8.

1.4 Přehled zkoumané problematiky v literatuře

V bakalářské práci používáme odborné publikace, které pojednávají o rodině, manželství, rodičovství apod.

Vycházíme z odborné publikace *Sociologie* od Giddense (2013), který vysvětluje a popisuje rodinu z moderního pohledu vyvíjející se společnosti 20. století a pracuje se všemi aspekty, které rodinu ovlivňují. Popisuje vývoj širší rodiny k rodině nukleární, tzn. přechod od širšího příbuzenství k rodině, která se skládá ze dvou dospělých manželů a jejich vlastních, nebo nevlastních (adoptivních) dětí. V sedmé kapitole vysvětluje pojmy jako je rodina, manželství a osobní život. Nemalou část věnuje i rozvodovosti, dopadům rozvodů, jak pro samotné manžele, tak i pro jejich děti, rodině neúplné i negativním projevům, které se rodin dotýkají. Zároveň sděluje, že není možný krok zpět do minulosti – návrat k tak tradiční rodině, kde žena zůstala v domácnosti a pečovala o manžela či děti. Musíme rodinu vnímat jako celek, se všemi okolnostmi, které sebou nese současná společnost, a nebýt zastánci ani příliš konzervativních názorů na rodinu, ale ani nebýt přesměřeni všem novým proudům. Neopomenutelnou roli hraje i důraz na práva dítěte, která však nejsou při případných rozchodech rodičů dětí natolik dominantní, aby se rodiče zejména v první fázi nenechali více ovlivnit emocemi, než dopady na děti.

Bakošová se v knize *Teórie sociálnej pedagogiky* (2011) věnuje edukačnímu vedení, které je třeba v každém procesu, tzn. i ve vzájemných vztazích. Podle Bakošové je výchova cílevědomým, záměrným a systematickým působením na utváření návyků, zvyků, postojů, hodnot, kdy nejvhodnějším obdobím je dětství a období mladosti. Výchova (agóge) se rovná vedení. V bakalářské práci se budeme zabývat zejména manželstvím a s ním úzce spojenými institucemi, jako jsou rodina, prostředí, výchova aj. Součástí výchovy je nejen působení na člověka a spoluvytváření osobnosti, ale také hodnoty a výchova pro život. V knize jsou dobře popisovány metody a zásady výchovy. Jsou zmíněny problémy tradiční výchovy, ale také inovace ve výchově. Rodina má stále své významné místo ve společnosti a její součástí je právě manželství, výchova k manželství, rodičovství i vzájemnému chování.

Bakošová (2011, s. 79) popisuje, že základem dobře fungující rodiny je vztah založený na partnerství.

Knihou *Podpora rodiny*, jejíž autory jsou Matoušek a Pazlarová (2014), je dalším podkladem pro vypracování bakalářské práce. Autoři se opět nezabývají pouze celou rodinou,

případně dětmi, ale tím, jak se chovají i dospělí a jak jsou v rodině všichni spokojeni. Je zde popisováno, že pokud máme pracovat s rodinou, je třeba pracovat v širokém kontextu, tj. s širší rodinou, přáteli, komunitou. V zahraničí rovněž užívají pojem udržování rodiny. Současná postmoderní společnost podporuje individualismus, a s tím je třeba také v péči ve vztazích počítat. Zároveň má rodina vlastní předpoklady k řešení problémů a nepříznivých situací, i na stabilizaci, funkčnost a vývoj rodiny.

V knize *Doprovázení mladých manželů ke zralému vztahu*, autorů Šrajera, Zemana a Kotvrdy (2015) je manželství popisováno jako umělecké dílo. Tato publikace vznikla na popud z řad veřejnosti, právě na pomoc manželům, na tzv. doprovázení manželů a je zde popisována důležitost péče o podporu kvality manželského vztahu. V této knize se vychází z křesťanského pojetí manželství, avšak se zapracováním současných poznatků, vlivů a vývoje společnosti.

Autor Mattias Stolen Due (2015) uvádí návod k dobrému vztahu založený na tom, že pokud chceme najít toho pravého, musíme se snažit být jím nejprve sami a změnit se máme především my, sami. Autor popisuje bezpečné místo, což podle něj znamená, že víme, kam patříme, že právě toto vědomí je předpokladem svobody, nikoliv opak: „*Partnerství je bitevním polem i rajskou zahradou, skládkou i hřištěm, pouští i oázou, je tím nejhorším i tím nejlepším.*“

1.5 Hodnota rodiny v ČR

Podle Krause (2011), i když rodina ve svém historickém vývoji prošla a prochází různými peripetemi, přesto zůstává pro dospělého člověka, a především pro dítě, nepostradatelnou institucí. Při předávání hodnot z generace na generaci je nezastupitelná. Je to nejvýraznější socializační činitel.

Rodina má velký význam pro mnoho oblastí. Podle Bakošové (2011) se dotýká sociologie, psychologie, filozofie, etnologie, práva, ekonomiky a medicíny. Na konci 20. století se rodině připisovaly přívlastky jako: nenahraditelná hodnota lidského života, jednotlivec potřebuje rodinu pro uchování své rovnováhy, v rodině je možné nalézt identitu, a to osobní, skupinovou i národní. Rodina se nedá ničím nahradit. Příkladem toho jsou děti žijící v dětských domovech nebo antirodinné pokusy ze Severní Koreje. Renomovaní odborníci na rodinnou problematiku mluví o rodině jako o určující hodnotě obnovy. V západní Evropě se rodinu snaží obnovit, protože ji vytlačily hodnoty konzumní

společnosti. Ve východní Evropě se snažil rodinu vytlačit stát svými vnucovanými hodnotami totalitní společnosti. Koncem 90. let 80 % populace ve Slovenské republice považovalo rodinu za nejdůležitější hodnotu. Sociologické výzkumy hovoří o tom, že 90,8 % domácností tvoří úplné rodiny. Na druhé straně však shodně s poradenskými psychology, učiteli, vychovateli, sociálními pracovníky konstatují nízkou kvalitu vztahů v jejím nitru. Neúplné domácnosti tvořily 9,2 % všech domácností. Koncem 90. let se začal odkrývat tabuizovaný problém násilí v rodinách. Jaký závěr lze učinit z těchto charakteristických znaků rodiny z konce 20. století?

Guráň (1993) In Bakošová (2011) uvádí:

1. Na rodinu se kladou příliš vysoké nároky a očekávání (individuální i celospolečenské).
2. Většina problémových a negativních jevů v rodině není projevem „krize rodiny“, ale projevem přetížení rodiny.
3. Stát si musí uvědomit, že nemůže očekávat mnoho tam, kde málo investuje.

1.5.1 Definice rodiny

Rodina představuje skupinu osob přímo spjatých příbuzenskými vztahy, jejíž dospělí členové jsou odpovědní za výchovu dětí. Příbuzenství je vztah mezi jedinci, jenž vzniká buďto sňatkem, anebo pokrevními vazbami v otcovské či mateřské linii (Giddens, 2013, s. 156).

Po roce 1989 se začala společnost proměňovat. Zvýšil se počet rozvodů i počet dětí narozených mimo manželství. Tento trend se však začíná mírně měnit, což si ukážeme v části o rozvodech, kde budou uvedené statistické údaje o počtu uzavřených manželství a jejich srovnání s předchozím obdobím. Nedejme se však mýlit; okrajové proudy by neměly odvést svou novost naši pozornost od toho hlavního. Čtyři z pěti Čechů i Češek pokládají nadále založení šťastné rodiny za to hlavní ve svém životě a nejméně třem z těchto čtyř se to i podaří, i když ne všem na první pokus. Za vysokými čísly rozvodovosti se skrývá i vysoká opakovaná sňatečnost. Zejména sňatky mladých snoubenců, které se častěji než jiné rozpadají do pěti let, dávají šanci začít znovu. Nemusí to být, po první špatné zkušenosti, vždycky formální sňatek; stále častěji je to neformální soužití, ze kterého se rodí další děti. Podstatný podíl z dětí, které se rodí neprovdaným matkám, se přesto rodí do normálně fungující domácnosti s otcem. Výrazný pokles počtu umělých přerušování těhotenství po roce 1990 ukazuje, že nová svoboda přinesla i novou

odpovědnost. Vyrůstá sice podíl bezdětných párů, ale nezdá se, že by se rodina se dvěma dětmi měla stát méně obvyklou. Výrazná většina lidí považuje šťastný rodinný život za základ kvality svého života a jako obraz rodiny má pořad před očima tatínka, maminku a jejich děti (Možný, 2002, s. 24).

Člověk prý vynalezl rodinu, když zjistil, že nikomu se nedá věřit. Je to už velmi dávno, ale od té doby nikdo nic lepšího nevymyslel – ani postmoderní doba ne. Rodina je ideální krabičkou poslední záchrany, když přijdou těžké časy (Možný, 2002, s. 25).

Definice rodiny a její ukotvení ve společnosti jsou velmi důležité i pro stát, který aplikuje definice a pojetí rodiny v rodinné politice. Stát vytváří *Koncepci rodinné politiky*, která je základním kamenem pro podporu a ukotvení rodiny ve společnosti. Ve většině společnosti je chápána rodina jako základní buňka společnosti a stanovují se cíle rodinné politiky.

1.6 Rodina z pohledu státní a krajské politiky

V návaznosti na *Strategický rámec Česká republika 2030* a *Národní koncepci podpory rodin s dětmi* z roku 2008 a za účelem posílení soudržnosti celé společnosti a zvýšení důvěry obyvatelstva v budoucnost a v prostředí, ve kterém vyrůstají a žijí, jsou cíle rodinné politiky definovány následovně:

1. Společenské klima má být vůči rodinám všestranně příznivé, bariéry a společenské tlaky mají být minimalizovány. Rodina, rodičovství a manželství mají požívat zvláštní zákonné ochrany a mají být společensky vysoce oceňovány, přičemž je nutno posilovat autonomii rodiny;
2. Vhodné socioekonomické podmínky mají podporovat dobré fungování rodin a výchovu dětí. Mají se zaměřit na finanční zajištění rodiny, slučitelnost práce a rodiny a služby péče o děti i seniory či jiné závislé osoby a umožnit tak rodinám získat dostatek volného času pro zkvalitňování rodinných vztahů;
3. Rodinám se specifickými potřebami má být věnována zvláštní pozornost – zejména neúplným rodinám, rodinám se členem se zdravotním postižením, rodinám se třemi a více dětmi a dalším rodinám nejvíce ohroženým relativní i absolutní chudobou. Mají být přijímána cílená opatření přispívající k rovnému přístupu ke vzdělávání a uplatnění členů těchto rodin na trhu práce i ve společnosti;

4. Posilovat vědomí a význam rodinných hodnot, kterými jsou trvalý vztah, manželství, vzájemná péče a hodnoty lásky a úcty a podpora významu rodiny ve společnosti;
5. Vzhledem k demografickým změnám v české společnosti podpořit prostřednictvím navrhovaných opatření v této *Koncepci* vyšší porodnost a sňatečnost obyvatelstva.

Koncepce rodinné politiky (2017) definuje cíle rodinné politiky za účelem posílení soudržnosti celé společnosti a zvýšení důvěry obyvatelstva v budoucnost a v prostředí, ve kterém vyrůstají a žijí. Rodina je prostorem, ve kterém dochází k formování osobnosti člověka, prostorem tvorby lidského kapitálu, výchovy a růstu budoucích generací. Jako taková je bezesporu základní a nejvýznamnější jednotkou naší společnosti. Jen stabilní a prosperující rodiny jsou zárukou dobrého prostředí pro výchovu dětí, udržitelného rozvoje společnosti a její funkčnosti a soudržnosti. Úloha rodiny ve společnosti je nezastupitelná. Z toho důvodu vláda ČR považuje rodinnou politiku za svou strategickou prioritu. Stát bude podporovat všechny typy rodin s dětmi tak, jak to odpovídá platné legislativě ČR i jejím mezinárodním závazkům. Pod pojmem „funkční rodina“ se rozumí rodina plnící své základní přirozené funkce – tj. biologicko-reprodukční, socializační, sociálně-ekonomickou, regenerační a podpůrnou, neboli emocionálně-stabilizační. Bez fungující rodiny, realizující své základní funkce, je ohrožena samotná existence společnosti. Bez soudržné rodiny nebude soudržná ani společnost a lidé budou méně spokojeni se svým životem; nesoudržná společnost bude rozkládána vnitřními tensemi (včetně politických konfliktů) a bude se muset potýkat s nepřiměřeně vysokými dodatečnými náklady v rovině ekonomické, sociální i emocionální.

1.6.1 Principy a cíle rodinné politiky

Koncepce rodinné politiky byla aktualizována v roce 2019 a uvádí tyto principy a cíle:

1. Společenské klima má být vůči rodinám všestranně příznivé, bariéry a společenské tlaky mají být minimalizovány. Rodina má požívat zvláštní zákonné ochrany a má být společensky vysoce oceňována, přičemž je nutno posilovat autonomii rodiny;
2. Vhodné socioekonomické podmínky mají podporovat dobré fungování rodin a výchovu dětí. Mají se zaměřit na finanční zajištění rodiny, slučitelnost práce a rodiny a služby péče o děti i seniory či jiné závislé osoby a umožnit tak rodinám získat dostatek volného času pro zkvalitňování rodinných vztahů;
3. Rodinám se specifickými potřebami má být věnována zvláštní pozornost – zejména neúplným rodinám, rodinám se členem se zdravotním postižením, rodinám se třemi a více

- děťmi a rodinám nejvíce ohroženým relativní i absolutní chudobou. Mají být přijímána cílená opatření přispívající k rovnému přístupu ke vzdělávání a uplatnění členů těchto rodin na trhu práce i ve společnosti;
4. Posilovat vědomí a význam rodinných hodnot, kterými jsou trvalý vztah, vzájemná péče a hodnoty lásky a úcty a podpora významu rodiny ve společnosti;
 5. Vzhledem k demografickým změnám a stárnutí české společnosti podpořit prostřednictvím navrhovaných opatření v této *Koncepci* vyšší porodnost.

Aktualizovaná *Koncepce rodinné politiky* (2019) definuje cíle rodinné politiky za účelem posílení soudržnosti celé společnosti a zvýšení důvěry obyvatelstva v budoucnost a v prostředí, ve kterém vyrůstají a žijí.

K prosperující a soudržné společnosti vede cesta přes komplexní přístup a vzájemně provázané veřejné politiky. Rodinná politika je klíčová pro zvládání demografických proměn a udržení stabilní soudržné české populace.

Koncepce rodinné politiky (2019) reaguje opatřeními zejména na následující demografické a společenské proměny:

Přetrvává nedostatečná porodnost dětí a stále se prodlužuje délka dožití. Zvyšuje se tak podíl starších lidí v populaci. V roce 2030 bude každý čtvrtý občan ČR starší 65 let (2,4 mil. osob), v roce 2050 již každý třetí (3,1 mil. osob), dnes je to každý pátý (2 mil. osob).

S tím souvisí i postupná změna struktury rodin – nízká míra sňatečnosti doprovázená vysokou rozvodovostí a změnou postoje mladých k manželství podporuje vysoký počet dětí narozených mimo manželství a vysokou míru rodin s jedním dítětem či sólo rodin.

České ženy postupně převládají mezi absolventy vysokých škol. Aktuální údaje ukazují, že ze 78 tisíc absolventů je 60 % právě žen. Nízká míra sladčovací nástrojů jako flexibilní formy práce, služby péče o děti však způsobuje výrazný propad v jejich zaměstnanosti v období mateřství. ČR se řadí na druhé místo mezi státy Evropské unie (dále EU) s největším dopadem mateřství na zaměstnanost žen. V oblasti plnění barcelonských cílů pro děti do tří let se ČR umísťuje na předposledním místě. Výtka k nedostatečnému zajištění kapacity předškolních zařízení pro děti do tří let se objevuje i ve specifickém doporučení pro ČR pro rok 2018, kde se uvádí, že mateřství má pro ženy stále velký dopad na jejich účast na pracovním trhu, a to z důvodu nedostatku zařízení péče o děti (ve školním roce 2017/2018 se dále meziročně zvýšil počet případů, kdy nebylo vyhověno žádosti o umístění dítěte v mateřské škole).

Hodnota propadu zaměstnanosti žen s dítětem do 6 let oproti bezdětným ženám je v EU nejvyšší, a to 30,5 procentních bodů. V kombinaci s dlouhou rodičovskou dovolenou a obtížným návratem matek na trh práce před třetím rokem věku dítěte způsobuje, že ČR má pouze 47,2 % zaměstnaných žen s malými dětmi a téměř 60 % žen končí po rodičovské v nezaměstnanosti. Dlouhý výpadek na trhu práce pak vede k tomu, že ČR má druhý nejvyšší rozdíl ve výdělcích žen a mužů neboli gender pay gap v EU (21,1 % oproti unijnímu průměru 16 %). Gender pay gap se následně projevuje např. v rozdílech v průměrných starobních důchodech žen a mužů a přetrvávající vyšší míře ohrožení chudobou žen-seniorek. České seniorky pobírají zhruba o 18 %, resp. 2 400 Kč nižší průměrný starobní důchod než muži (13 615 vs. 11 219 Kč).

Koncepce rodinné politiky (2019) tak akcentuje, že investice do rodin a dětí jsou klíčové pro zajištění stability české populace.

Cíle rodinné politiky zdůrazňují oblasti, stejně tak jako aktuální demografické a socioekonomické trendy, kterým má být v rodinné politice věnována pozornost a na které mají cílit jednotlivá opatření. Je zdůrazňováno, že investice do rodin a dětí jsou klíčové pro zajištění stability české populace.

Z výše uvedeného je patrné, že je třeba se rodinou zabývat a vytvářet podmínky pro zkvalitňování života rodin a podporu vzájemných vztahů.

1.6.2 Rodičovství a rodinné systémy

Rodičovství upravuje i občanský zákoník (89/2012 Sb.) v oblasti rodinného práva. Mateřství je definováno následovně: Matkou dítěte je žena, která je porodila (§ 775, s. 85).

Otcovství je popsáno podrobněji a přesný výklad k otcovství uvádí několik paragrafů.

Jiný vztah rodičů k dětem upravuje osvojení.

Oddíl 3 rodinného práva podrobně upravuje vztah rodiče a dítěte, protože v této oblasti mohou nastat různé nejasné skutečnosti. Zejména ve vztahu k nezletilému dítěti je třeba postupovat především v zájmu dítěte.

I když se věk rodičů, kterým se narodí první dítě, postupně zvyšuje, přesto mnoho žen a mužů touží po vlastním dítěti, které je pokračovatelem rodu. Přestože můžeme vytvořit mnoho hmotných nebo nehmotných i velmi významných statků, budoucnost vlastní rodiny je zajištěna dalšími generacemi. Dítě je tedy významným a obohacujícím činitelem pro dospělého člověka.

V rodině se vyskytuje více než jeden jedinec. Proto můžeme mluvit i rodinných systémech. Rodinné systémy jsou organizačně složité. Rodiny vytvářejí spletité sítě vzájemně propojených vztahů (Sobotková, 2007, s. 25).

Každý rodinný systém se skládá z několika subsystémů, z nichž nejpodstatnější je manželský (partnerský) subsystém, subsystém rodič-dítě a sourozenecký subsystém.

Manželský subsystém je základní, hraje ústřední roli ve všech vývojových fázích životního cyklu rodiny. Není pochyb o tom, že celkový úspěch jakékoli rodiny závisí do značné míry na schopnosti ženy a muže vypracovat si dobře fungující vztah. Způsob, jakým manželé činí společná rozhodnutí, jak zvládají konflikt, jak plánují budoucnost rodiny, jak si vzájemně uspokojují potřebu jistoty a sexuální potřeby aj., je určitým modelem interakce a intimity mezi mužem a ženou, který ovlivňuje i vývoj dětí (Sobotková, 2007, s. 27).

Je tedy zřejmé, i podle odborných výkladů, že velký význam pro rodičovství a funkčnost rodiny závisí primárně na vztahu manželů. Pokud manželé spolu žijí spokojeně, zvládají řešení životní problémů, žijí ve vzájemné úctě, toleranci, respektu a lásce, tuto formu předávají i svým dětem. Rodiče předávají svým dětem praktickou ukázkou žití ve vzájemném vztahu, kde nemůže chybět i odpouštění a řešení případných konfliktů, ale i každodenní „práce“ na vzájemném vztahu. Velmi důležitým vzorem pro děti je jednotnost a důslednost rodičů.

Důležitým bodem z hlediska fungování rodiny jsou hranice mezi subsystémy. Vnější hranice rodinného systému chrání integritu rodiny, vnitřní hranice rozlišují jednotlivé subsystémy. V ideálním případě by hranice mezi subsystémy měly být pevné, ale flexibilní. To znamená, že jsou jasně vymezené, ale v případě potřeby pozměnitelné (Sobotková, 2007, s. 28).

Primárním základním kamenem pro stabilitu rodiny je tudíž stabilní a funkční vzájemný vztah rodičů, založený na důvěře, lásce, úctě, ale i odpuštění a podpoře. Pro uzavření církevního sňatku je v současné době nutné navštěvovat pravidelné setkávání pro přípravu snoubenců na manželský život. Církev tedy klade důraz na prevenci rozpadu manželství. Primární prevence má přínos i v ostatních oblastech. S narozením dětí se z manželů stávají rodiče a většina dětí upřednostňuje žít s oběma rodiči ve společné domácnosti. Okamžikem rodičovství se zavazujeme k péči a výchově svých dětí.

2 VZDĚLÁNÍ DĚTÍ A MLÁDEŽE V ČR V OBLASTI VÝCHOVY K MANŽELSTVÍ, RODIČOVSTVÍ, FUNKCE ŽENY A MUŽE

V každém historickém období je třeba v rodině vychovávat děti k hodnotám lásky, slušnosti, úcty, tolerance, přátelství, solidarity, dobra. Výchova v rodině má rozvíjet:

- vztah k sobě samému,
- vztah ke společnosti, k lidem, k rodině,
- vztah k přírodě.

Vztah k sobě samému má být podmíněn láskou a úctou k životu, zachování zdraví, pěstování životního stylu, zajištění vzdělání.

Rodinná výchova má pěstovat u dítěte svobodu a odpovědnost, svobodu v rozhodování, odpovědnost za své činy. Vychovávat třeba takovou osobnost, která bude mít dobrý hodnotový základ a bude umět sladit individuální a společenské požadavky a vstřebat životní moudrost neboli slovy Schopenhauera (1997) prožít život podle možností příjemně a šťastně. Vychovávat k občanské participaci, budovat dobré vztahy k jiným, vytvářet schopnost kooperovat, umět se přizpůsobit, rozhodovat i vést lidi – to jsou základy modelu, které si děti osvojují v rodině.

Děti se učí ve vlastních rodinách, a to vztahem svých rodičů k prarodičům, k širší rodině. Mnohokrát jsou tyto vazby pro geografickou vzdálenost nerozvinuté, a tak se utvářejí vztahy dětí k prarodičům jen příležitostně o svátcích či prázdninách. Rodina je tedy místem, které nás učí komunikovat, učí respektu a je prostředím, které se významně podílí na socializaci jednotlivých členů. Mezigenerační setkávání významně ovlivňuje vztah dětí ke starší generaci, především mezigenerační každodenní soužití přirozeně učí děti úctě a pomoci starším lidem a nejen děti si touto cestou zvyšují socializační dovednosti. V opačném případě, kdy se s prarodiči setkávají lidé velmi zřídka, dochází k tomu, že začínají ztrácet znalosti o projevech stáří (Bakošová, 2008, s. 90–91).

Děti jsou dnes od útlého věku vychovávány v kolektivních zařízeních. Spolupráce rodiny, pedagogů a dalších odborníků je proto nutná a žádoucí. Reflexí výchovy dítěte v samostatnou lidskou bytost, schopnou obstát ve společnosti, se zabývá lidstvo po tisíce let. Úvahy na téma správné výchovy nalezneme u antických filozofů stejně jako u novověkých myslitelů. V lišících se koncepcích lze najít společného jmenovatele – jde o komplexní proces probíhající po celý život, který spočívá v předávání znalostí, dovedností,

postojů a hodnot mezi generacemi. Předávané obsahy jsou považovány za hodnotné a důležité, posilují soudržnost dané společnosti, a tím její stabilitu a rozvoj (Matoušek, Pazlarová, s. 81).

Podle Matouška (2014) jsou klíčovými vazbami rodiny pouta mezi dospělými. Když se tedy podíváme na rodinu z více úhlů pohledu, vždy se dostaneme k podstatě vztahu mezi partnery a následnými rodiči. Ty mají velký vliv na vstup jedince v dospělosti pro začlenění do společnosti a zejména v navázání vztahu a následném spolužití v trvalém vztahu, v manželství. Zdravá společnost potřebuje zdravé rodiny, které jsou nezbytné pro růst lidského kapitálu. Nejúčinnější formou pomoci je primární prevence a předcházení rozpadu rodin.

2.1 Vzdělávání v mateřské, základní a střední škole, vysokoškolské vzdělávání

Školské vzdělávací programy (předškolní, základní, základní umělecké, jazykové a střední vzdělávání) se řídí *Rámcovým vzdělávacím programem (RVP)*. Již v předškolním vzdělávání se v kapitole klíčových kompetencí klade důraz na osvojování důležitých schopností, dovedností, postojů a hodnot pro osobní rozvoj dítěte, které odrážejí většinové společenské pojetí a vedou člověka ke spokojenému, kvalitnímu a naplněnému životu. Realizace vzdělávání v předškolním věku se daří formou obrázkových aktivit s tématy rodiny, zpívání písniček a hraní scének na téma rodinného prostředí, dále při tematickém kreslení i venkovních hrách.

Mezi školní kompetence patří: učení, řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, činnostní a občanské.

K úspěšnému vzdělávání tedy patří získání základních klíčových návyků, proto jsou také součástí rámcových vzdělávacích programů. Umění ocenit schopnosti druhého člověka, řešit problémy, komunikovat, i vlastní odpovědnost a tolerance. Dítě se učí chápat odlišnost lidí, vzájemný respekt a celkově nastavené lidské hodnoty a normy.

V základním vzdělávání opět pracujeme s pojmem klíčových kompetencí, které po skončení základního vzdělání tvoří základ pro celoživotní učení, vstup do života a pracovního procesu.

Zde patří: kompetence k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské a pracovní. Zejména kompetence komunikativní, kdy se žáci učí využívat získané komunikační techniky a zkušenosti ke vzájemnému soužití, a to jak mezi žáky, tak i celkově ve vztazích mezi lidmi tak, aby život každého jedince byl plnohodnotný a spokojený. Taktéž u kompetencí sociálních a personálních se žáci společně učí nastavovat pravidla a pracovat v týmu, učí se vzájemné úctě, ale také úctě k sobě samému a respektuje myšlení a chování druhých lidí. U kompetencí občanských se učí vcítit do situací druhého člověka, uvědomuje si povinnost postavit se proti zlu či násilí. Celkově chápe společenské normy.

Na 2. stupni je součástí RVP předmět *Výchova k občanství* a jeho téma: *Člověk ve společnosti, Člověk jako jedinec, Výchova ke zdraví*, kde se učí žáci chápat význam dobrého soužití mezi vrstevníky i členy rodiny. Zejména *Vztahy mezi lidmi a formy soužití* hovoří o manželství a rodině.

Na 1. i na 2. stupni základního vzdělávání se věnují danému tématu především všechny výchovy tj. pracovní, hudební, výtvarná i tělesná. Dále zde můžeme zahrnout prvouku, na 2. stupni pěstitelské činnosti, rodinnou výchovu a zejména etickou výchovu, i když ta v České republice patří mezi volitelné předměty

Rámcově vzdělávací programy pro střední vzdělávání jsou rozděleny podle oborů, které mají své RVP. V každém z nich jsou uvedeny opět základní klíčové kompetence i život v rodině – *Člověk v lidském společenství*.

Je tedy vidět, že i v základních kurikulárních dokumentech se klade důraz na primární život jedince ve vztahu – partnerském, manželském, v rodině a společnosti.

V RVP gymnázií se opět pracuje se základními klíčovými kompetencemi.

V dílčí kapitole *Člověk a společnost* připravuje žáky na odpovědný život v demokratické společnosti, jak z pohledu jedinečnosti života, tak i z pohledu lidské důstojnosti. Žáci se v podkapitole *Člověk ve společnosti* učí významu začlenění jedince do společnosti, sociálních struktur a obecně socializaci jedince a taktéž sociální fenomény a procesy, jejichž součástí je mimo jiné rodina (s. 38). Podkapitola *Výchova ke zdraví* je zaměřena na vztahy mezi lidmi – životní hodnoty, partnerské vztahy, manželství a rodičovství (s. 60). Na to navazuje další podkapitola *Vztahy mezi lidmi a formy soužití*. Pro každý vztah a vůbec život člověka je důležité i sebepoznání, kterému se věnuje kapitola *Osobnostní a sociální výchova*. Záleží na dané škole, jejímu zaměření a obsahu vzdělávacího programu. Zejména

na gymnáziích se dané téma edukuje v základech společenských věd, biologii, hudební výchově, výtvarné výchově a etické výchově, pokud je tento předmět zařazený ve volitelných předmětech.

2.2 Vysokoškolské vzdělávání

Vysokoškolské vzdělávání se řídí samostatným zákonem o vysokých školách, a student získává vzdělání v akreditovaném studijním programu dané vysoké školy, která oborově stanoví vzdělávací plán. Mimo strukturovaný studijní plán se tématu rodiny a manželství věnují vysoké školy humanitního směru, např. obor sociální pedagogika, což byl důvod volby tématu pro autorku bakalářské práce.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 ZÁKLADNÍ SPECIFIKA KURZŮ MANŽELSKÝCH VEČERŮ JAKO FORMY VÝCHOVY A NEFORMÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

V této kapitole se budeme zabývat konkrétními kurzem *Manželské večery*, kdy nejdříve popíšeme, kde a proč tyto kurzy vznikly. Popíšeme průběh kurzů, neboť je důležité se zorientovat v obsahu těchto kurzů. Poté budou definovány výzkumné cíle a formulovány výzkumné otázky, které byly pokládány absolventům kurzu. Bude charakterizována metoda sběru dat, zdůvodněn výběr výzkumného vzorku a postup kvalitativního zkoumání. Na to bude následovat popis jednotlivých kategorií, které vznikly formou otevřeného kódování. Výzkum by měl zjistit význam kurzů manželských večerů pohledem účastníků kurzů a tím následně zjistit, zdali tyto kurzy mohou být dobrým nástrojem pro stabilitu manželství a tím zvýšení hodnoty rodiny.

Kurzy *Manželské večery* jsou vzdělávacím kurzem, který založili manželé Nicky a Sila Lee z Velké Británie a již několik let se ho mohou zúčastnit manželské páry na různých místech České republiky. Impulesem vzniku výše zmíněného kurzu byla snaha naučit se žít v manželství tak, aby si manželé uměli více porozumět svému jednání, chování i mnohým vyřčeným větám, kterých následně litovali. Díky tomu si uvědomovali určité vzdalování a nespokojenost ve vztahu. Podstatou kurzu je umění a srozumitelnost komunikace jak verbální, tak neverbální, a zejména schopnost naučit se mít čas jeden pro druhého a o svůj vztah umět každodenně pečovat. Cílem je tedy umět žít spokojené dlouholeté manželství a dokázat společně překonávat vzájemné životní překážky.

3.1 Příčiny rozvodů

Z kapitoly Rozvodovost v České republice a Zlínském kraji vyplývá, že rozvodovost se sice snižuje, ale i tak je v Česku opravdu vysoká. Například počet sňatků v roce 2013 je o víc než polovinu nižší než v roce 1930. Pozitivní je však pomalu se zvyšující počet uzavřených manželství v roce 2018, který dosáhl čísla 54 470. Ovšem oproti roku 1989 je výrazně nižší. Tehdy bylo uzavřeno 81 262 manželství. Zde se můžeme zamýšlet nad pochopením funkce manželství. Jak dalece vnímáme manželství. Jako soužití dvou osob, které na prvním místě prohlubují svůj vztah a považují svazek za nerozdělitelný? Zdá se, že v minulosti nebyl kladen tak velký důraz na zkvalitňování vztahu muže a ženy. Pokud manželé nepečovali o svůj vztah a kladli velký důraz pouze na péči o své děti, po jejich osamostatnění dospěli k závěru, že jejich vzájemný vztah citelně ochladl, což se promítlo

i do nedostatku společných zájmů. Dospěli k názoru, buď společně, nebo jeden z manželů, že jim kolega v zaměstnání možná rozumí více, než vlastní manžel. A tak se odcizování prohlubovalo, a i když nevěra není uváděna na prvním místě, rozdílnost názorů a pochopení u jiného člověka mohlo vést k rozhodnutí, že jejich svazek již není funkční, že rozdílnost názorů a zájmů, které dále přesunuli do rozdílnosti povah, je důvodem k ukončení manželství.

Na základě poskytnutých dat soudů jsou vedeny na ČSÚ statistické údaje o rozvodech manželství. Jedním z nich je i údaj potvrzující, že ve většině případů je navrhovatelkou žena, což vypovídá o povaze žen, které jsou citlivější a více kladou důraz na emoční stránku než muži. Pokud žádost o rozvod podala žena, ale později se muž k žádosti připojí, již je veden statistický údaj, že podávají žádost o rozvod společně.

Podstatou výzkumného problému je zjistit, zda jsou *Manželské večery* dobrým nástrojem pro stabilitu manželství a tím i zvýšení hodnoty rodiny.

3.2 Metody práce

Níže popíšeme průběh kurzů, tak jak je nabízen a uskutečňován pro zájemce.

Jak vypadá večer na kurzu?

- **Večeře:** každý večer začíná večeří při svíčkách. Chceme, abyste se u svých stolků při svíčkách cítili jako na rande. Příjemné osvětlení, ubrusy, květina, obsluha, káva a zákusky – je to váš večer!
- **Téma večera:** vždy po večeři následuje promluva. Některé kurzy mají jeden pár přednášejících, někde se párů střídá víc, jinde používají pro promluvy DVD. Promluvy přinesou mnoho praktických principů, příběhů ze života, vtipných citátů, nečekaných statistik i inspirativních nápadů. Kurz je založen na křesťanských principech, ale je určen každému páru bez rozdílu kultury, náboženství a životní filozofie.
- **Káva a čas na diskusi:** jádrem večera jsou cvičení v příručkách, kterými je promluva proložena. Tato cvičení vás povedou k hlubší diskusi pouze o tématech, na která ve spěchu všedního dne nezbývá čas, které jsou níže blíže specifikovány. Respektujeme soukromí manželů, o svém vztahu nemusíte nikomu nic říkat. Snažíme se vytvořit takové prostředí, abyste měli jistotu, že váš rozhovor nikdo další nezaslechne. V pozadí hraje hudba a během nejdelšího cvičení se podává káva nebo čaj a dezert.

- **Domácí cvičení:** na konci každého setkání dostanete domácí cvičení, které byste spolu do příště měli udělat. Domácí cvičení nikdo nekontroluje, je čistě jen pro vás. Cvičení vám má napomoci pokračovat v započatých rozhovorech i doma.

Témata jednotlivých večerů

- **Vytvořit pevné základy** – společně strávený čas, milovat druhého jako sebe sama.
- **Umění komunikace** – naslouchání, sdílení vnitřních pocitů, tvoření otázek, dávání a přijímání zpětné vazby.
- **Řešení konfliktů** – přijímejme své odlišnosti, nezdravé způsoby zvládání konfliktů, šest kroků k řešení konfliktu (asertivní způsob řešení konfliktů). **Síla odpuštění** – přiznat si zranění, jak odpustit i těžké věci, jak začít znova.
- **Rodiče a rodiče partnera** – vliv naší rodiny v dětství, jak vycházet s rodiči v dospělosti.
- **Dobry sex** – proč je sex nejlepší v manželství, šest rad pro dobré milence.
- **Láska v akci** – pět jazyků lásky v praxi.
- **Párty *Manželských večerů*** – v čem spočívá hezké, dobře fungující manželství?

3.3 Cílová skupina

Kurz je určen **každému páru**, který na sobě chce pracovat a společně investovat do svého vztahu:

- **Stav manželství:** máte-li hezké manželství, kurz vám pomůže jej dále zlepšit a posílí vaše dobré návyky. Většina hostů kurzu jsou páry, které mají pěkný vztah. Na druhou stranu, zakoušíte-li v manželství potíže, kurz vám poskytne praktické dovednosti, které vám pomohou obtíže překonat. Páry, které již žily odděleně, využily kurz jako příležitost ke smíření a nalezení cesty zpět.
- **Délka manželství:** na tom, zda v manželství žijete méně než tři roky nebo více než třicet let, vůbec nezáleží.
- **Životní filozofie:** ačkoliv je kurz založen na křesťanských principech, je určen naprosto všem párům. Principy, o kterých se mluví v kurzu, jsou vhodné pro každého. Diskuse o víře nejsou obsahem kurzu.

- **Způsob soužití:** Kurz je otevřen všem párům, které spolu žijí, ať už to je v manželství, nebo ne. Pokud spolu žijete už dlouhou dobu nebo spolu máte děti, tento kurz je určen i vám (pokud jste zasnoubení a manželství teprve plánujete, bude pro vás vhodnější kurz *Příprava na manželství*).

Na webových stránkách www.manzelskevecery.cz jsou uvedeny i některé reference po účasti v kurzech.

Z výše uvedeného je zřejmé, že určité pozitivní dopady účasti v kurzu jsou zaznamenány. V empirické části budeme zkoumat rozhovory s účastníky, s jakým očekáváním se přihlásili do kurzu a následné vyhodnocení po účasti v kurzu.

3.4 Lektori kurzu

V rámci kurzu provádějí jednotlivými lekcemi, moderují kurz, určují časové limity a soukromí účastníků. V kurzech nedochází ke vzájemnému veřejnému sdílení. Každá jednotlivá činnost, každý jednotlivý úkol se odehrává v soukromí manželských párů. Skutečně se jedná o čas strávený mezi manžely, který je veden jednotlivými úkoly a vzájemným sdílením v příjemné atmosféře.

4 KURZY MANŽELSKÉ VEČERY

4.1 Cíle výzkumu

Hlavní výzkumný cíl:

Cílem mé práce je zjistit, zdali vzdělávací kurzy *Manželské večery* mohou pomoci ke stabilizaci manželství.

Dílčí výzkumné cíle:

- Cílem výzkumu je zjistit, zda jsou vzdělávací aktivity přínosem pro stabilitu manželství a zvýšení hodnoty rodiny.
- Cílem výzkumu je zjistit, zdali je metoda neformálního vzdělávání vhodná jako prevence proti rozvodovosti.
- Cílem výzkumu je zjistit, zdali kurzy byly přínosné.

4.2 Výzkumný problém – otázky

Hlavním problémem rozvodů jsou rozdílné názory a postoje, které se promítají do vzájemné komunikace, která způsobuje rozvraty manželství. Určitým způsobem k přípravě na společný život se věnují všechny stupně vzdělávání. Mimo formální vzdělávání se věnují tomuto tématu i organizace, které nabízejí tematické vzdělávací kurzy. Jedním z nich jsou i kurzy *Manželské večery*, které většinou nabízejí církevní organizace, ale jsou určeny všem manželům bez rozdílu vyznání. V dřívějších dobách se většina sňatků uzavírala z rozumu, z důvodu existence rodiny. Nyní se manželství uzavírají většinou z lásky, nicméně i tak má manželství mnoho dalších významů pro život ve společnosti. Proto se zaměřujeme na kurzy *Manželské večery* ke zjištění, zdali je možné předcházet rozvodům a pomoci stabilizovat manželství.

Výzkumné otázky:

- O1 Jste muž/žena?
- O2 Věk
- O3 Doba trvání manželství
- O4 Typ označení sňatku
- O5 Co bylo impulsem pro účast v kurzu *Manželské večery*? Jaké jste měli očekávání?

- O6 Cítili jste potřebu učinit kroky k posílení nebo zlepšení vašeho vztahu?
- O7 Líbila se vám forma kurzu? Co konkrétně?
- O8 Co považujete za základ, podstatu jednotlivých setkání?
- O9 Témata, kterým jste se v kurzu věnovali, považujete za přínosné?
- O10 Obdrželi jste po každém setkání domácí úkol?
- O11 Co si z kurzu *Manželské večery* odnášíte především?
- O12 Chtěli byste si kurz nebo podobnou aktivitu znovu zopakovat?
- O13 Doporučili byste účast v kurzu *Manželské večery* ostatním přátelům a známým?
- O14 Mohou být *Manželské večery* dobrým nástrojem pro stabilitu manželství?
- O15 Má význam věnovat v manželství čas sobě navzájem, a to i v mnohaletém manželství?
- O16 Bylo vaše očekávání z kurzu naplněno?
- O17 Co pro vás znamená manželství?
- O18 Mají podle vás *Manželské večery* vliv na zlepšení vztahů mezi manžely?

4.3 Metoda

Pro sběr dat byla využita metoda polostrukturovaného rozhovoru. Metoda se hodí ke kvalitativnímu typu práce. Formou otevřeného kódování byly zpracovány jednotlivé rozhovory. Jeden rozhovor probíhal osobně v domácím prostředí. Vzhledem k situaci, která nastala (COVID-19), byly další dva rozhovory uskutečněny prostřednictvím online rozhovoru. Důraz byl kladen na podmínky a prostředí, které mělo vyhovovat především tázaným manželům. Ze strany autorky byly nabídnuty on-line rozhovory, ale jeden z manželských párů (autorce v počátku neznámý), požádal o osobní návštěvu ve svém domácím prostředí. Předchozí dva manželské páry (autorce známé) naopak bez problémů přistoupili na on-line rozhovor. Jeden z těchto párů i z důvodů časových a z důvodu větší vzdálenosti.

4.4 Výzkumný vzorek a způsob jeho výběru

Pro výzkum byli osloveni realizátoři kurzů *Manželských večerů*, kteří doporučili jeden manželský pár. Tento manželský pár v době absolvování kurzu žil již 12 let společně. Tento pár doporučil další manželský pár ze svého kurzu, se kterým autorka zatím neznala. Tento tip byl žádoucí, neboť manželství tohoto páru trvalo v době konání kurzu pouze jeden rok. Třetí manželský pár se účastnil těchto kurzů v jiném městě, organizovaných jiným

pořadatelem a trvání manželství tohoto páru v době účasti v kurzech činilo 14 let. Další zajímavý postřeh byl zaznamenán v odpovědích dle rozdělení mužského a ženského pohledu a vnímání. Zajímavostí, která se promítla do vyjádření respondentů, byla existence nebo neexistence dětí i výchovné vzorce, které si sebou do manželství každý z párů přinesl. Celkem tři manželské páry, tj. šest respondentů se tedy zúčastnilo polostrukturovaného rozhovoru, jehož cílem bylo zjistit, s jakým očekáváním se účastníci přihlásili do kurzů, co bylo podnětem pro přihlášení do kurzů a jakou hodnotu pro ně má instituce manželství. Po absolvování kurzu byly položeny dotazy na následné zhodnocení účasti a praktický dopad do manželství. Co dle jejich subjektivní zkušenosti může být příčinou rozpadu manželství a jakým způsobem se dá předcházet krizi manželství i jakým způsobem se dá případná krize překonávat.

Celkem ve třech rozhovorech jsou ženy označeny žena 1 (z rozhovoru č. 1) a muž 1 (z rozhovoru č. 1)

Tabulka 9: Stručná charakteristika respondentů

	Délka trvání manželství v době účasti v kurzu	Délka trvání manželství v současné době	Počet dětí	Věk ženy	Věk muže
Manželský pár č. 1	14 let	17 let	1	52 (Ž1)	41 (M1)
Manželský pár č. 2	12 let	13,5 let	2	46 (Ž2)	43 (M2)
Manželský pár č. 3	1 rok	2,5 let	0	29 (Ž3)	30 (M3)

Překvapivé bylo, že jsem se autorce skutečně podařilo objektivně zapojit do rozhovorů manželských párů, které osobně znala, i toho páru, se kterým se setkala poprvé a byla vytvořena příjemná atmosféra. V podstatě si vyžádali osobní setkání. Každý manželský pár, se kterým byl veden rozhovor, uvítal možnost sdělení svých zážitků a vjemů z daného kurzu, neboť se všichni zúčastnění shodně vyjádřili k doporučení účasti ostatním zájemcům z řad manželských párů. Pozitivní byla otevřenost a důvěrnost, se kterou dotazovaní odpovídali na položené otázky. Doba trvání rozhovorů se známými páry, které prožívaly delší období manželství, se prodloužila na 22 minut u Ž1 a M1 a na 32 minut u Ž2 a M2. Rozhovor u Ž3 a M3 trval nejkratší dobu, a to necelých 16 minut. První dva rozhovory byly realizovány online prostřednictvím Skype, rozhovor se třetím párem se odehrál v domácím prostředí oslovených manželů se zaznamenáním na diktafon.

Výzkum proběhl v jednom týdnu, tzn. ve stejném měsíci, ve večerních hodinách. Časové podmínky pro poskytnutí rozhovorů se jeví obdobné, v podstatě mimo jejich pracovní dobu, na konci pracovního dne.

4.5 Analýza a interpretace zjištěných údajů

Před zahájením rozhovorů se autorka obrátila na organizátory jednoho z kurzů *Manželských večerů*, kteří doporučili do výzkumu jeden manželský pár. Jejich přístup, stejně jako u ostatních respondentů, byl velmi vstřícný a spolupracující a měli velkou chuť zapojit se do výzkumu. První z pár doporučil další manželský pár z daného kurzu, třetí manželský pár se vyskytl náhodně, při vyhledávání mezi absolventy kurzů *Manželské večery*. I když třetí pár žije v jiném okrese, než předchozí dva manželské páry, tak i tento okres je součástí Zlínského kraje. Regionu, který se vyznačuje vyšší religiozitou i stoupajícím počtem uzavíraných manželství. Výsledkem šetření má být zjištění významu vzdělávacího kurzu *Manželské večery*, a to pohledem účastníků kurzů jako nástroje stabilizace manželství a zvýšení hodnoty rodiny. Všichni respondenti se shodně vyjádřili ke stejnému závěru, a to že tyto kurzy, případně i podobně zaměřené kurzy či vzdělávání, mohou být dobrým nástrojem stabilizace manželství a zvýšení hodnoty rodiny. Pro respondenty manželství znamená jistotu, pevný svazek, nepřekonatelný, trvalý a pevný, nejpevnější pouto, vztah s člověkem na celý život, zázemí, slib, cestu, posvátný svazek, závazek, základ rodiny, odpovědnost za druhého, jsou dva.

Data z polostrukturovaného rozhovoru byla zpracována pomocí metody otevřeného kódování. Dva rozhovory byly zaznamenány přes Skype a jeden na diktafonu. Tyto rozhovory byly přepsány do počítače a poté každý zvlášť vytištěn. V rozhovorech byly vyznačeny jednotlivé kódy, ze kterých vyplývaly důležité oblasti, které respondenti ve svých odpovědích uváděli. Byly vytvořeny podstatné dílčí úseky k danému tématu, které byly poté zařazeny do kategorií.

Tabulka 10: Přehled kategorií a kódů

Kategorie	Kódy			
Impuls k účasti v kurzu	důvod přihlášení	reference	prostor pro sebe, bez dětí	
Čas pro sebe	zastavit se	pracovat na vztahu		
Komunikace mezi manžely	neřešené problémy	vzájemné sdílení	mluvit spolu	
Příjemné prostředí	důvěrné prostředí	atmosféra	struktura kurzu	
Význam manželství	vzájemné vztahy	závazek	zodpovědnost	jistota

Data, která byla zjištěna, shrnují podstatu rozhovorů, a to zdůvodnění účastnit se vzdělávacího kurzu pro manžele, jaké dopady do manželství účast v kurzu pro účastníky přináší a co znamená institut manželství pro manžele. Zajímavým ukazatelem všech rozhovorů byl fakt, že nikdo z účastníků nelitoval přihlášení do kurzu a nikdo z nich ani nesdělil, že někdo jiný z účastníků tento kurz nedokončil. Naopak se účastníci shodli na dobré a vhodné struktuře, formě a přístupu vedení těchto kurzů. Rozdílnosti, ne však významné, se projevíly v odpovědích manželů s krátkou dobou manželství a dobou delší. Nepatrné rozdíly pramenily z pohledu ženy a muže. I když se zkoumané manželské páry shodovaly v odpovědích, vystupovaly rovnocenně a se vzájemným respektem, přesto jsme mohli zaznamenat i ne příliš výraznou, ale přesto přítomnou dominantní verbální komunikaci. Zkoumáním se ukázalo, jak citlivé a křehké mohou být vzájemné manželské vztahy, a jak důležité je neustále pracovat na vztahu a jak zásadní je dobrá vzájemná komunikace. Veškeré úsilí se neobejde od vůle a chtění obou manželů vztah neustále zlepšovat.

4.5.1 Impuls k účasti kurzu

Podmínkou účastnit se jakéhokoliv vzdělávacího kurzu musí být vůle a chuť se kurzu zúčastnit. Na tomto prvním kroku nesmírně záleží, neboť nátlakem nebo nucením nemůžeme očekávat vstřícnost a otevřenost přijímat nové poznatky. Další důležitý faktor k účasti kurzu záleží na informovanosti o konání této aktivity. Dva manželské páry se o kurzech dozvěděli osobním předáním informací, případně i osobním pozváním k účasti. Třetí manželský pár si první informaci zjistil ze zveřejněné pozvánky na sociální síti. Dva manželské páry, u kterých trvalo manželství delší dobu, se o kurzech dozvěděly společně, společně rozhodnutí diskutovaly a společně se rozhodly tyto kurzy absolvovat. Pro názornost je uvedena odpověď jednoho páru O5/M2: „*nás oslovili ti naši známí a mně to bylo takové, tím že nás oslovili vlastně oni, jakoby k tomu, tak pro mě to byla taková*

důvěra, že ty večery by mohly být, já nejsem příznivec hromadných akcí a tak dál, ale právě oni jak to popisovali, tak mi to získalo důvěru mít něco, co by nám mohlo přinést něco zajímavého do toho vztahu.“ Z toho je patrné, že osobní zkušenost a osobní pozvání, zejména od osoby, kterou známe, je významným faktorem pro rozhodnutí k účasti. Třetí pár, který žil v manželství pouze jeden rok, se trochu odlišoval v přijetí rozhodnutí k účasti. O této aktivitě se Ž3 dozvěděla od kolegyně a předala tuto informaci svému manželovi. M3 vyslovil souhlas, aniž by si zjistil více informací. Ž3 proto vstupovala do vzdělávacího kurzu s určitými obavami, jak bude její manžel tuto aktivitu přijímat. Sdělení O4/Ž3: *„A já jsem věděla, o co jde jako, ale ehm, ale nevěděla jsem, jestli se to manželovi bude líbit takováta témata, jak na to bude reagovat, tak jsem z toho měla takové jako smíšené pocity.“* Ž3 vypověděla, že daná témata viděla jako podnětná pro jejich manželství, protože se někdy pohádali kvůli nějaké maličkosti, protože spolu byli ještě krátce, nebydleli před uzavřením manželství společně, a tak si stále zvykali žít společně, neboť pocházeli ze svých rodin, kdy si do manželství každý z nich přinesl své zvyky. A i když M3 neviděl zpočátku tuto potřebu tak důležitou, nakonec se připojil k Ž3 a absolvovali kurz společně.

Jak již bylo zmíněno, důležitý motiv k rozhodnutí účastnit se vzdělávacích kurzů byl pro všechny podobný, a to osobní pozvání a pozitivní reference. Bez kladných reakcí, dobrých osobních zkušeností by zřejmě manželské páry nebyly tak motivovány k účasti. K rozhodnutí přispěl také fakt, že absolvování těchto kurzů víceméně podmiňovalo neúčast dětí. Případně bývá nabízeno hlídání dětí, ale doporučuje se zajistit nerušený čas pro setkání i během dopravy na kurz a zpět. Kurz je postaven na účasti manželského páru, jedinečného, bez rušivých vlivů v podobě dětí. Tento čas je určen pouze manželským párům, které se pravidelně setkávaly v příjemném prostředí a věnovaly se tématům, které, dle jejich vlastních slov, mohly posouvat jejich vztah. I když se daného kurzu účastnilo více párů, tak pro každý pár organizátoři zajistili soukromí – vlastní stůl, oddělený od ostatních. V podstatě se sešli při svíčkách a chutné večeři s péčí organizátorů zajišťujících jejich potřeby daného večera. Po uzavření manželství někdy manželé zapominají na svůj vlastní vztah. Potřeba soukromí je často narušována narozením dětí a následnými pracovními povinnostmi. Najednou na svůj vlastní vztah čas nezbyvá. Proto právě dlouholeté manželské páry přistupovaly k účasti s oceněním, že se mohou věnovat sobě navzájem. Již výše bylo zmíněno, že účast musí být dobrovolná, rozhodnutí svobodné a s pocitem chuti, potřeby a vůle na vztahu pracovat. Naopak jednoletý manželský pár si uvědomoval, že je třeba se

více sblížit a naučit se vzájemně více respektovat ve svých odlišnostech a zejména konkrétněji a konstruktivněji komunikovat. Prostě se naučit společně žít a naučit se společně překonávat životní překážky.

Důležitým faktorem pro rozhodnutí bylo místo konání a vzdálenost od bydliště. Pokud by se kurz organizoval ve větší vzdálenosti od bydliště manželů, pravděpodobně by to mohlo znamenat pro mnohé překážku pro rozhodnutí absolvovat kurz. Zdá se, že vztahy se lépe upevňují v místě bydliště, v místní komunitě, kde máme důvěru k předaným referencím, neboť víceméně známe organizátory vzdělávacích kurzů i některé další účastníky kurzu. Navíc se mnohdy dozvíme i o dalších účastnících z předchozích kurzů, a tak si můžeme získat více referencí, kterým důvěřujeme.

Dalším zajímavým svědectvím, kdy manželské páry vysvětlovaly svůj vlastní impuls k účasti ve vzdělávacích kurzech, bylo zdůraznění dvou dlouholetých manželských párů, že se nehlásí do kurzu proto, že se nacházejí v problematické fázi nebo celkově, že řeší v manželství nějaké problémy. Např. O6/M2 sdělil: „*nebylo to tady tím, že my přímo řešíme nějaký problém, že bysme měli jako potřebu něco řešit.*“ I když z odpovědí vyplynulo, že se kurzu účastnily i manželské páry, které v období absolvování kurzu, resp. již před nástupem do kurzu, prožívaly těžší období, tak účast v kurzu zřejmě byla jednou z variant, jak na vzájemném vztahu pracovat. Opět se potvrzuje, že důležité je rozhodnutí a vůle obou manželů chtít vztah řešit a posouvat dále.

4.5.2 Čas pro sebe

V odpovědích respondentů se nejčastěji objevovaly dvě klíčová slova, resp. slovní spojení. První z nich zdůrazňovalo „společný čas pro sebe“. Ve všech rozhovorech se často zmiňoval fakt, že se ve společném soužití věnují mnoha důležitým činnostem, ve velké míře dětem nebo ostatním rodinným příslušníkům, a také velký podíl denního času zabírají pracovní povinnosti. Postupně se však začíná vytrácet čas pro sebe navzájem, případně ten společný čas jen mezi manžely, nastává zřídkka a už vůbec ne pravidelně. Možnost zúčastnit se kurzu *Manželské večery* najednou poskytl prostor a pravidelný termín pro společné setkávání. Přihlášením vznikla povinnost vyčlenit si čas v kalendáři, zorganizovat si případně hlídání dětí a zajistit všechny potřebné kroky pro nerušený čas. O5/M1 sdělil: „*Já jsem to vnímal jako přínosné v tom, že to budeme mít pro sebe jen my dva, vlastně nějaký společný čas. A vzhledem k tomu, že toho času společného obecně manželé mají málo, tak jsem to vnímal jako velmi potřebné, pozitivní a rád jsem toho využil.*“ Udělat si na sebe

čas, zastavit se, zamyslet a podívat se jiným úhlem pohledu na vzájemný vztah. O6/M2 se vyjádřil takto: „*Hodně bojujeme s časem, tohle bylo spíš pro nás, nějaká možnost najít si ten čas jakoby přímo sami pro sebe jo, že ty manželské večery byly vlastně ve čtvrky, že několik těch čtvrtečních večerů, opravdu jen sami pro sebe a my si rádi spolu povídáme, a tohle bylo to, způsob jak získat víc času na tady tohle*“. Dále doplnil O6/M2: „*že je potřeba na všech těch věcech jakoby pracovat a ta důležitá věc, jako je manželství, je potřeba jako pořád nějakým způsobem, jakoby nad tím přemýšlet a posouvat ten vztah dál a snažit se ho jakoby držet tak, aby to bylo opravdu manželství, protože to nepřijde samo od sebe*.“ Podobně se vyjadřovaly i ostatní manželské páry, které popisovaly, že život běží rychle a někdy není prostor se některým záležitostí více věnovat. Můžeme při této příležitosti vzpomenout jeden z uváděných důvodů při podání žádosti o rozvod manželství, a to rozdílnost povah a zájmů. K té rozdílnosti se mohou manželské páry dopracovat možná právě z důvodu absence nerušeně stráveného společného času a nedostatečné vzájemné ochotě na vztahu společně pracovat a prohlubovat ho. O5/Ž1 sdělila: „*Tak za mě to fakt bylo, že jsem si říkala, že si na sebe uděláme i čas a uvidíme to i tou optikou třeba i nějakých těch přednášek, jo tak nějak jsem si říkala, že někdy v manželství ten život běží rychle, tak třeba nad některýma věcmi nemá člověk čas třeba přemýšlet nebo se o nich jakoby nebavíme nebo neotevřeme některá ta témata*.“ Společným důvodem pro všechny manželské páry byl nedostatek společně stráveného času. Díky nabídce vzdělávacího kurzu *Manželské večery* si manželé více uvědomili nedostatek společného úsilí na vztahu stále pracovat a uvítali tedy tuto příležitost, zvláště když se většina z nich seznámila s obsahem a formou kurzu. O4/Ž3 vypověděla: „*Mně se líbilo, že jsme tam byli jen my dva a jo bylo nás tam víc jako, ale u stolu jsme seděli jen my dva a pak nás nikdo jiný neslyšel, že jsme to řešili fakt jen my dva*.“ Je vidět, že chybějící časový prostor, možná i pravidelnost ve vzájemném setkávání jen mezi manžely, vnímaly všechny manželské páry. Obecně vše, co narůstá na kvalitě, významu a upevnění se neděje samo od sebe. Zejména vzájemný vztah může být velmi zranitelný a ohrožující, pokud se neprohlubuje, ale naopak se cesty dvou hlavních aktérů rozcházejí. A to se může stát, pokud tráví spolu méně a méně času a neshodnou se na společném úsilí na vztahu dále pracovat. O6/Ž1 se vyjádřila takto: „*A manželství v každém případě je vztah nebo věc, není to věc, je to vztah, na kterém je prostě potřeba pracovat. Takže proč by to nemělo být lepší?*“ Domnívám se, že předpokladem stabilního vztahu může být ochota na vztahu stále pracovat. Pevný manželský vztah pak může zajistit v případě rodičovství stabilní prostředí pro výchovu a péči o děti. Mnoho manželských

párů uvádí v případě rozchodu, že si v podstatě už nerozumí. Je otázka, jestli se zamýšlejí nad tím, proč si už nerozumí, zdali nelze předcházet nedorozumění, případně se naučit spolu překonávat potíže a vzájemně se respektovat.

4.5.3 Komunikace mezi manžely

Druhým klíčovým slovním spojením, které se v rozhovorech objevovalo velmi často, byla komunikace mezi manžely. Mluvit spolu, dokázat si udělat čas na vzájemné sdílení a umět se pobavit o problémech. Manželé se shodně vyjadřovali, že pokud spolu manželé nemluví, nebaví se o věcech, které je tíží, nevysvětlí si své různé pohledy na dané situace, anebo jak sami vnímají konkrétní problematiky, tak do budoucna mohou tyto neřešené problémy zasít do manželství potíže.

I manželské páry, které spolu komunikují často, si nastavením kurzu, danými tématy, která se na jednotlivých večerech probírala, zjistily, že se některým tématům jakoby vyhýbaly. Ne všemi tématy se při rozhovorech manželé zabývali a někteří tak objevili neřešené problematiky. Nutno podotknout, že se manželům tato témata nejevila tak důležitá, aby je spolu komunikovali. Ale při předložení daného tématu v kurzu *Manželské večery* uvítali možnost si o tom promluvit, a tak předejít do budoucna tématu, které by nebylo řešeno a mohlo narůstat. O10/Ž1 uvedla: „*Jo, jako a myslím si, že opravdu jako my jsme vždycky spolu byli zvyklí hodně komunikovat a říkat si věci. Jakože nemáme s tím problém. Jakože občas člověk vidí, že v manželství se občas méně komunikuje, nebo já nevím, ale i takhle jsme zjistili, že vlastně i při plnění těch úkolů, že jsou prostě některé věci, o kterých jsme se nebavili.*“ Z této výpovědi je patrné, že i manželské páry, které jsou přesvědčeny, že spolu hodně komunikují, tak nemusí mít řečené vše potřebné. M1 viděl přínosné i sdílení mezi manžely, které v určité míře od některých manželů v kurzu zaznělo. I když se tyto kurzy zaměřovaly na důvěrné prožití manželských párů, tak v některých kurzech mohlo docházet ke sdílení i s ostatními manželskými páry. Především tam, kde se více mezi sebou znali a v dané komunitě vnímali důvěru se takto otevřít, což právě O8/M1 viděl pro jejich manželský pár jako přínosné: „*Jo a někdy, někdy jsem si sám říkal, že, že se mám velmi dobře, co se týká manželství, protože jsme se tam dozvídali opravdu velmi, velmi dramatické situace a docela, docela takové zásadní věci ohledně třeba fungování rodiny a manželství, se kterými jsme se jako třeba vůbec nepotkali nebo jsme si je nedokázali představit. Joo, tak o to víc jsem si vážil toho našeho manželství, toho našeho vztahu.*“

O8/Ž2 dávala důraz na rozhovory mezi manžely, především vedení rozhovorů a vnímání v tom smyslu, že každý jedinec, tzn. i každý z manželů má své vnímání a stejnou věc může přijmout jiným způsobem: „*Pro mě je to tím, že je to bráno jako individuální rozhovor těch partnerů, je tam vlastně promítáno to téma, třeba jak tak bylo, že každý z nás zpracovává to téma jinak.*“ Důraz klade i M2 na povídání mezi sebou. I po skončení setkání, když přijeli domů, tak cítili chuť a potřebu dále si spolu povídat. Tuto zkušenost vypověděli i ostatní účastníci. Nejenže téma daného večera zaplnilo téma rozhovoru i po příjezdu domů, ale navíc k tomu dopomohl i zadaný domácí úkol, který navazoval na téma večera a motivoval více si o daném tématu pohovořit, k čemuž se účastníci vyjádřili shodně pozitivně, neboť zadání přimělo manžele si povídat o tématech více do hloubky. O11/Ž3 se vyjádřila k nedostatečné komunikaci takto: „*Pak si sednout a popovídat si o tom, protože ta komunikace. Když ta komunikace vážne, pak chodíte kolem sebe a*“, zde doplnil O11/M3: „*Trápí nás to a bojíte se to říct a toto jakože a mám si říct a máme se pohádat, ale říct si to dycky, to je důležité.*“ Není však vždy snadné mluvit o nepříjemných věcech, umět je správně vysvětlit a pochopit se vzájemným respektem. V kurzu *Manželské večery* v úvodní prezentaci k danému tématu byly zveřejněny a vysvětlovány odlišnosti každého jedince, jeho vnímání a pochopení. To pramení z odlišnosti povah a původního vlastního rodinného prostředí. Při spolužití nastává náročná cesta přijmout druhého ve vztahu takového jaký je. S respektem a vzájemnou úctou, s pochopením pro chování, ale i neustálým posouváním sebe samého.

O6/M3 například sdělil: „*že jsme se třeba pohádali skrz nějaké maličkosti, že tys já, nevím tys nechal tam otevřený, nebo ty sis hodil ponožky do kouta, nebo toto, protože my jsme spolu nebydleli do svatby, jo, takže prostě jo, každý jsme byli zvyklí na něco jinčího. Já třeba byl zvyklý na to, že chlap dělá venku jo a ženská dělá v domácnosti, jo a Ž3 byla zvyklá, že třeba tatínek pomáhal mamince s nádobím a maminka zase s tatínkem řeže dřevo jo.*“ Může se zdát, že se jedná o maličkosti, ale pokud se maličkosti začnou vršit, tak mohou vystavět velkou neřešenou hradbu, která se těžko překonává. Zajímavé je, že se mnohdy tyto jednotlivosti nevnímají před uzavřením manželství. U tohoto manželského páru až po uzavření manželství nastávaly tyto situace, které se postupně učili řešit. A protože cítili, že by účast ve vzdělávacím kurzu mohla pomoci naučit tyto situace zvládat, a tak i porozumět chování druhého, rozhodli se k účasti, aby svůj vztah mohli posunout do jiné roviny. Toto rozhodnutí po roce manželství je obdivuhodné a může být zajímavé tento manželský pár po určité době opět oslovit a zjistit, jak manželství zvládají.

Manželské páry oceňovaly, že organizátoři vytvořili soukromí pro každý manželský pár. A ten daný pár si spolu vzájemně povídal na to určité téma. Na druhou stranu po prezentaci docházelo i ke vzájemnému sdílení mezi páry. O7/M2 řekl: „*Vlastně já mám rád takové, jak si všichni povídají a sdělují si ty zkušenosti navzájem a myslím si, že tímto vkusem, je tam samozřejmě ta prezentace o co jde a tak dál a je k tomu nějaký komentář, že základem a co bylo na tom kurzu super, bylo, že my jsme vlastně to téma v rámci toho večera, nějakým způsobem prezentovalo, abychom měli čas si to probrat mezi sebou a vzít si to vlastně, že to je důležité.*“ Z rozhovoru vyplynulo, že doma by to tak nezvládli. Vlastně návody a témata je přiměly se tématu skutečně věnovat a probrat ho společně. O8/Ž2 k tomu následně navázala: „*pro mě je to tím, že je to bráno jako individuální rozhovor těch partnerů, je tam vlastně promítáno to téma, třeba jak to bylo, že každý z nás zpracovává to téma jinak.*“ Základem všeho je tedy čas pro sebe a společná komunikace. Jak řekl O12/ M2: „*at' už se probírá jakékoliv téma, pokud to neřeší, ti lidi spolu nemluví, prostě, ta forma nebude nikdy fungovat.*“ Vlastně, i když se zdá, že některé páry řeší problémy, které nás nemusí potkat nebo si i myslíme, že nás nepotkají, tak za několik let se můžeme dostat do situace, kdy budeme řešit i tyto záležitosti. Vzájemné sdílení vnímali ostatní jako přínos, přípravu do budoucna, možnost připravit se na různé situace. Obohacujícím způsobem bylo vysvětlení různosti přístupů každého jedince. V podstatě i pohled muže a ženy na stejnou problematiku se může lišit, a také je různý.

4.5.4 Příjemné prostředí

Již jsem se zmiňovala, že všechny páry oceňovaly příjemné prostředí a atmosféru během pořádání vzdělávacích kurzů *Manželských večerů*. Pochvalovaly si organizaci každého večera, starost a péči o každého z účastníků, vytvoření soukromí a důvěrného nerušeného prostředí jen pro ten daný pár.

O7/Ž1 řekla: „*Noo, takže já nevím, za mě to bylo v takové příjemné atmosféře, člověk se tam jako cítil prostě dobře.*“ O7/M1: „*Mi se struktura líbila. Jak tady zaznělo. Začátek s večerí byl pro mě velmi přínosný.*“ Ž1 úsměv. M1: „*protože, aspoň, aspoň, co se týká mě, jako chlapa, tak došlo k jakémusi takovému uvolnění a nabudění.*“ Ž1 vřelý úsměv, M1: „*jo takové bych řekl, opravdu dobré atmosféry.*“ Všeobecně si všichni účastníci pochvalovali, jak přednášející, které sledovali přes prezentaci (manžele Lee z Velké Británie), tak i samotnou organizaci celého vzdělávacího kurzu *Manželské večery*. Líbilo se jim, jak se o ně starali, pečovali a připravili jim příjemné důvěrné prostředí. Na atmosféře velmi

záleží, protože kdyby jednotliví účastníci nebyli spokojeni, tak by se s největší pravděpodobností neúčastnili pravidelně a všech jednotlivých setkání. Struktura kurzu, daná témata, a především příjemná atmosféra připravená jakoby na míru pro každý manželský pár přispěla k úspěšnosti a dobrým referencím na vzdělávací kurz *Manželské večery*. Zde můžeme pozorovat i rozdílné vnímání muže a ženy. Muž upřednostní dobrou večeři, která mu pomůže k uvolnění a spokojenosti. Jde spíše o pragmatický přístup. Žena naopak oceňuje veškerou péči, přípravu a celkovou úpravu prostředí. Vnímá spíše vzhled a emoce. S odstupem času si účastníci kurzu ani tak nepamatovali přesně zadaná témata a úkoly, jako spíše příjemný čas strávený spolu, příjemné a důvěrné prostředí, a zejména to, že manželé vnímali dobrou příležitost být spolu a mluvit spolu více do hloubky. K tomu jim právě pomohla struktura kurzu, dílčí témata a hlavně vedení kurzů odbornými a profesionálními lektory.

Na závěr každého setkání manželé obdrželi k danému tématu domácí úkol. I když splnění tohoto úkolu bylo někdy složitější, manželé se úkol snažili splnit. Tato aktivita je přínosná v celkovém nastavení vzdělávacího kurzu. O10/M1: „*Myslím si, že i díky tomu domácímu úkolu jsme mohli ten mezičas, mezi jednotlivými setkáními ještě věnovat právě taky vlastně sobě při plnění toho úkolu.*“ Jak poznamenala O10/Ž1: „*ale i takhle jsme zjistili, že vlastně i při plnění těch úkolů, že jsou prostě některé věci, o kterých jsme se nebavili.*“ To znamená, že i když si myslíme, že se bavíme spolu hodně, často komunikujeme, může se stát, že neotevřeme některé téma, které pro druhého partnera může být důležité. K O7/M2 se vyjádřil takto: „*a díky tomu, těm návodům, co tam byly a tak dál, jo tak jsme se mohli tomu tématu věnovat a to bylo na tom fakt jako super.*“ V rozhovoru také zaznělo, že pokud by se některému z témat plánovali věnovat doma sami, tak by tomu pravděpodobně doma nevěnovali takový nerušený čas, a proto by se spolu tak podrobně nebavili a možná by i komunikaci odkládali, případně by si nevytvořili prostor a dostatečný čas. I třetí pár se vyjadřoval pozitivně ke struktuře a formě kurzu: O7/Ž3: „*A ten přátelský přístup, fakt o každého individuálně se postarali, já jsem tenkrát ještě měla bezlepkovou dietu, jsem musela držet, tak se fakt snažili mi tu večeři udělat bezlepkově, ten přístup jakože vstřícný.*“ Zejména ženy oceňovaly starostlivost a péči o každého, vytvoření především nerušeného příjemného prostředí, aby se páry cítily dobře, uvolněně a odnášely si příjemnou vzpomínku na setkání, což se dle reakcí respondentů zřejmě docela dobře podařilo. To ukazují i nezapomenutelné vzpomínky právě na příjemné prostředí, přátelskou atmosféru a celkově na celý průběh a strukturu kurzu. O9/M3 se k obsahu kurzů vyjádřil takto:

„vždycky tam bylo nějaké téma, které nebylo zbytečné a nebylo tam navíc.“ Také domácí úkoly vnímali jako dobrý krok, který následoval po setkání. O10/ Ž3: „Jako přišlo mi to takové dobré v tom, že si člověk doma udělal jakoby takový v uvozovkách takový Manželský večer doma sám, že jsme si sedli a ještě jednou si to téma připomněli a zase jsme si popovídali o těch otázkách, co tam byly k tomu úkolu... že jako si zase doma na to, tak nás to tak donutilo si sednout doma a ještě se o tom pobavit.“ Každá příležitost, kdy si manželský pár nejlépe naplánuje, nebo i využije nahodilé příležitosti ke schůzce, setkání nebo i jen malému posezení či krátké procházce a jsou spolu, sami, sednout si v klidu, tak se všechny páry shodly, že je to pro manželství přínosné a jen tak mohou svůj vztah posouvat dále. Vybraná témata vzdělávacích kurzů *Manželské večery* jsou postavena na základních pilířích každého vztahu. Prioritou každého vztahu je budovat pevný základ postavený na vzájemné opravdové lásce, kdy nedílnou součástí je kvalitně strávený společný čas, zdůraznění přikládají právě na prostor si čas na sebe udělat, nerušený, bez dětí, nejlépe pravidelně. Stejně důležitou oblastí je dobrá komunikace, naslouchání a sdílení svých pocitů. Učit se zvládat a řešit konflikty, asertivní chování, ale i umění odpouštět navazuje dalším setkáním. K nedílné součásti partnerských vztahů neodmyslitelně patří rodiče každého z partnerů a širší rodina. Ať chceme, či ne, vliv rodičů partnerů a širší rodiny nemůžeme podceňovat. Každý člověk se narodil ve své rodině, vyrůstal v ní a najednou by se hůře žilo vykořeněně, bez své původní rodiny. Každý z nás se cítí v životě dobře ukotvený, a k tomu patří rodinné zázemí. I když nemůžeme vliv rodiny přeceňovat a musíme stavět základ na vzájemném manželském vztahu, těší nás, pokud se vzájemně s rodiči i se širší rodinou setkáváme. Téma sexu se někdy opomíjí, přitom dobrý sex patří k dobrému manželství. Stejně tak rozumět projevům lásky. K tomu slouží pět jazyků lásky. Naučit se číst projevy náklonnosti znamená taktéž cestu rozumět praktickým projevům lásky a vzájemné náklonnosti. Každý z nás má své představy, ale partner nám nemusí tyto představy naplňovat, protože naopak upřednostňuje jiné projevy a má své vlastní představy. Na závěr kurzů si každý manželský pár může pozvat jiný manželský pár na *Párty Manželských večerů*. Jedná se vlastně o příjemný způsob motivace pracovat na manželském vztahu, a to např. také účastí ve vzdělávacích kurzech *Manželské večery*.

Shodně se jednotlivé páry vyjádřily k doporučení jiným manželským párům pro účast ve vzdělávacím kurzu *Manželské večery*, případně jiné aktivitě, která může pomoci více porozumět vzájemnému chování, komunikaci a celkově na vztahu pracovat.

4.5.5 Význam manželství

V uskutečněných rozhovorech se manželé shodně pozitivně vyjadřovali k instituci manželství. Povzbuzujícím motivačním prvkem pro nezadané páry může být, že funkci manželství oceňoval jak mladý pár, tak i dva starší páry, které již žily určitou dobu v manželství (13 a 17 let).

Na O17 se vyjadřovaly jednotlivé páry takto:

M1: *„Manželství je pro mě jistota, zázemí a pak také, že mám vedle sebe někoho, koho mám rád a kdo zase má rád mě takového, jaký jsem a určitě také pevný svazek, který tady je již 2000 let, je nepřekonatelný a nepřekonaný a i do budoucna si myslím, že to je jediný možný svazek, který bude trvalý a bude pevný.“* Je neuvěřitelné, když můžeme slyšet takové vyznání k instituci manželství, a to od muže. Ž1 zareagovala takto: *„Pro mě je to taky ehm manželství je prostě vztah s člověkem, co se rozhodne jako na celý jakoby život. Takže je to nejpevnější pouto, když se člověk od rodičů odpoutá, tak je to pro mě v životě to nejdůležitější. A jak řekl asi M1, taková ta jistota, skála, takový to zázemí, to že člověk někam patří a má se o koho opřít, má prostě někoho úplně blízkého, takže takové to nejdůležitější v životě.“* Musím říct, že jsem ani nečekala takové osobní vyjádření a popis manželského svazku. Byť se jakoby může zdát, že manželství, jako jedinečný svazek muže a ženy, je překonaný, tak podle výzkumného zjištění a vyjádření respondentů v rozhovoru se nelze nedomnívat, že tento institut by mohl být ohrožený. Dokonce právě účastníci vzdělávacích kurzů *Manželské večery* kladou důraz na stabilitu a dodržení manželského slibu do konce života. V mnoha odpovědích zaznívala potřeba pracovat na vztahu, udělat si pro sebe společný čas a naučit se spolu dobře komunikovat.

Ž2 se vyjádřila k dané otázce O17 takto: *„Pro mne je to prostě vztah a cesta, po které jdeme spolu a směřujeme prostě dál. Jsme spolu a jsme spolu, navzájem se podporujeme, máme se rádi, prostě je to jakoby naplnění té lásky.“* Doplnila: *„skutečnost.“* M2 reagoval takto: *„To se hrozně těžce vyjadřuje. Co tady v tomto směru, jakoby cítím. A tak možná to vezmu jakoby ze široka. Kolegyně v práci, kdyby měli dítě a pak se brali a my jsme o tom diskutovali, a kdy už se budou brát, malá svatba, velkou svatbu atd. Vlastně to manželství začíná, ono začíná slibem. Že my si to říkáme sobě navzájem, máme si to říct sami k sobě navzájem, ale i vlastně Bohu, a to co vlastně v tom manželství, v tom slibu slibujeme. Že budeme spolu navěky a v dobrém i v zlém. To je to, že pokud mám někoho rád, tak s ním budu tu cestu celou. Jo, potom to manželství je o tom, že říkám, nejen sami sobě navzájem,*

ale říkáme veřejně, že tu cestu chceme jít spolu a až do konce.“ Z obou vyjádření můžeme usuzovat, jaký důraz manželé kladou na vzájemně vyjádřený slib, u církevního sňatku, slib vyjádřený před Bohem. Jakoby to znamenalo pro manžele vyšší stupeň závazku, pro jehož naplnění manželé vzájemně hledají cestu, případně na té cestě se vzájemně podpírají.

I z posledního rozhovoru zaznělo z úst O17/M3 toto vyjádření: *„Takový posvátný svazek bych řekl, fakt že jo, posvátný.*“ Dále popisoval příklad žití partnerů bez uzavření manželů, kteří se vyjadřovali, že nepotřebují papír na to, aby se měli rádi. Ale O17/M3 říká: *„Ale já si myslím, že potřebujeme, jo že je to prostě takový fakt, jako třeba že jsme se brali v kostele, tak je i to i nějaký závazek.“* M3 popisuje, že když lidé uzavírají manželství v kostele, tak to vnímají, že je to něco víc, než jen papír. Je to závazek. O17/Ž3: *Tak pro mě je to nějaký základ rodiny a už to žití, dva se vezmou, tak ten jeden druhému jakoby se zavazuje tím, že s ním zůstane napořád.*“ M3 dodává: *„Že má takovou tu zodpovědnost za něho, za to, že není už jenom jakoby za sebe, že jsou dva.“* Ž3: *„Žijou každý zvlášť, když nejsou vzítí, tak to za mě já bych cítila od toho druhého, jakože takovou nejistotu, že třeba se pohádáte se a on se sbalí a odejde.“* Zde je patrné, že lidé zřejmě touží mít jistotu a stabilitu vztahu. Že když považují svazek za „posvátný“, tak činí všechny kroky k tomu, aby jejich manželství trvalo a oni se společně naučili překonávat životní překážky a v podstatě každodenně pracovat na jejich vztahu. Všichni shodně uvedli, že komunikaci vnímají jako velmi důležitou, umění řešit konflikty a naučit se rozumět vzájemnému chování a respektu, se vši důstojností a úctě k sobě navzájem. Zejména ve Zlínském kraji, který ve větší míře vyznává tradice a také se vyznačuje vyšší religiozitou, v posledních letech stoupá počet uzavíraných sňatků.

Shodně se manželé vyjadřovali k potřebě na vztahu stále pracovat. Jak důležitý je čas strávený spolu a dobrá komunikace. O11/M1 se vyjádřil k růstu vztahu takto: *„Já určitě vypíchnu to, že je potřeba se manželství věnovat.... „* dále uvedl: *„je také velmi důležité, aby to manželství se mohlo rozvíjet, aby to manželství mělo z čeho čerpat a aby vlastně mohli sdílet nějaké své úspěchy nebo neúspěchy, to co je trápí, jo, co třeba aktuálně prožívají, to si myslím, že je k tomu jakýsi nástroj.“* Často v rozhovorech zaznívalo naučit se mít čas pro sebe navzájem a mluvit spolu. Být spolu a komunikovat. O11/Ž3: *„udělat si ten čas jenom my dva, bez, umět si dát dítě na hlídání a prostě opravdu si vyčlenit ten čas jen sami pro sebe. No, že to je úplně nezbytně nutné na každém vztahu, který má někam růst a pořad se rozvíjet.“* Podle účastníků kurzů je nezbytné spolu mluvit i o věcech, které jsou nepříjemné. Prostě si věci vyříkat a nenechávat je v sobě uzavřené. Nezřídka se stává, že manželé

sami nezvládají proces růstu manželství, a postupně dochází k odcizování, až se jejich společné názory, aktivity i pohled na společný život rozcházejí, což může vést k rozpadu manželství. Přitom kdyby se v okamžiku, kdy dochází k různým nedorozuměním, manželé začali snažit tyto překážky mezi sebou řešit, a to buď sami, nebo např. i s pomocí různých forem vzdělávacích kurzů, tak by předešli intenzivnějším rozporům, které by mohly vést k rozpadu manželství. Shoda napříč manželskými páry vedla k podobné odpovědi k významu vzdělávacích kurzů *Manželské večery*. O14/M2: „*A tohle může být dobrým návodem pro někoho, které jako ty páry, manželské páry, jak tady tu cestu najít. Jasně, máme manželské poradny a je tady spousta věcí, které tady fungují, ale tohle je něco, co bych řekl, že nás nenásilnou formou, spíše naopak, přátelskou.jo souhlasím, že to je určitě dobrý nástroj.*“

O15/M2: „*Vlastně jsme si vybrali naši společnou cestu a s ní chceme jít celý život. A ať už bude prostě hrbolatá, z kopce do kopce, jakkoliv a o tom jsou i ty kurzy, že vlastně někdy budeme potřebovat pomoc, poradit a tak dál a o tom to je.* O15/Ž2: „*Vlastně to, že přijímáme tu odpovědnost. Tu odpovědnost o toho druhého, když se rozhodnu, tak s ním zůstávám a jsem s ním. A to je dobře. Ať to je dobrý i zlý. Z toho je patrné, že velmi záleží na vlastním rozhodnutí každého jedince, zda pozná potřebu na vztahu zapracovat. Prioritně to vychází i z nastavení a chápání sňatku, jako zodpovědného životního kroku, kdy manželé kladou důraz na hledání spokojené trvalé společné životní cesty.*

O18/M2: „*...musí ti manželé chtít. Manželské večery jsou o tom, jsou, je to cesta, jo, která může hodně pomoci a tak dál a pokud ti manželé opravdu chtějí, tak si myslím, že to manželství zlepší a pomůže. Pokud budou aspoň trochu chtít.*“ Z odpovědi nám vychází jednoznačně, že velmi záleží na vůli. Víme, že u zralého člověka ovlivňuje chování vůle. I když cítíme různé emoce, tak vůle je nad nimi a dospělý člověk se i v běžném životě učí překonávat těžkosti a hledá cestu nebo způsob řešení. O18/Ž1: „*ale pořad mi to vychází, že určitě to má pozitivní vliv na zlepšení vztahů v manželství.*“ M1: „*určitě si myslím, že i to, probíhají opakovaně a pořad víceméně zaujmou nové a nové manželské páry, a i to je jakýsi ukazatel toho, že mohou, řekněme pozitivně ovlivňovat, ovlivnit manželství jako takové.*“ I když byly vedeny polostrukturované rozhovory pouze se třemi manželskými páry, celkem tedy šesti respondenty, tak se překvapivě shodovali všichni oslovení se závěrem a referencemi na tyto kurzy.

4.6 Celkové výsledky

Pro zpracování bakalářské práce byly zvoleny tři dílčí výzkumné cíle. Pro zjištění bylo sestaveno celkem 18 výzkumných otázek, z nichž úvodní čtyři byly spíše formálnějšího charakteru.

První dílčí výzkumný cíl zněl: cílem výzkumu je zjistit, zda jsou vzdělávací aktivity přínosem pro stabilitu manželství a zvýšení hodnoty rodiny. Z jednotlivých odpovědí vyplynulo shodné vyjádření, že vzdělávací kurzy *Manželské večery* jsou vnímány jako jeden z možných nástrojů, které může vést ke stabilitě manželství a tím celé rodiny.

I na položenou otázku: „Mohou být *Manželské večery* dobrým nástrojem pro stabilitu manželství?“ jeden z manželů odpověděl takto O14/M3: „*Nemusí to fungovat a na začátku a chovají se rozdílně, i k dětem, že jim dát ten čas, nebo způsob jak spolu mluvit. A tohle je, může být dobrým návodem pro někoho, které jako ty páry, manželské páry, jak tady tu cestu najít. Bez řekněme, bez nějakého jako Myslím si, že jasně, máme manželské poradny a je tady spoustu věcí, které tady fungují, ale i tohle je něco, co bych řekl, že nás nenásilnou formou, spíše naopak, přátelskou. My jsme to vnímali, pro ten čas, pro sebe, je to, jo souhlasím s tím, že to je určitě dobrý nástroj, eee, jako těm manželstvím, že to manželství má, ti manželé jsou spolu už dlouho a určitě je to tak dobrý nástroj.*“ Z této odpovědi jasně plyne, že právě vzdělávací kurz *Manželské večery* svou nenásilnou a přátelskou formou vlastně zve manžele a dává jim nabídku začít na vzájemném manželském vztahu pracovat. U vzniku těchto kurzů stojí manželé Leeovi z Velké Británie, kteří svou vlastní životní cestou došli ke styčným mezníkům, které mohou ohrožovat jejich manželství a narušuje to jejich vztah. Jak vyplývá z výzkumného rozhovoru, tak se všichni respondenti shodli na kladné referenci a zhodnocení těchto kurzů, které vnímají jako přínosné a považují je za jeden z možných nástrojů pro stabilitu manželství a tím i celé rodiny.

Na druhý dílčí výzkumný cíl, kde šlo o zjištění, zdali je metoda neformálního vzdělávání vhodná jako prevence proti rozvodovosti, můžeme, na základě zjištění, reagovat takto: O15/M1: „*Myslím si, že v dnešní době o to více je potřeba o manželství nějakým způsobem pečovat a starat se, tak za mě určitě to význam mělo velký a má i pro manžele, protože jak jsme tady řekli několikrát. Ten čas, který ti manželé věnují sami sobě, tak je v dnešní době velmi cenný a určitě ho nějakým Dopředu a je k prospěchu. A co se týká splněných očekávání, tak já jsem z manželských večerů odcházel spokojený, naplněný informacemi, a třeba i zkušenostmi těch manželů, těch lektorů, kteří už také to manželství prožívají, nebo*

prožívali tehdá několik let, ta taková jakási tak jejich zkušenost byla velice, velice cenná.“ Z této konkrétní odpovědi, i z odpovědí položených výzkumných otázek, se můžeme přiklonit k názoru, že pokud se manželé snaží manželství rozvíjet, a to např. účastí ve vzdělávacích kurzech, v tomto případě ve vzdělávacím kurzu *Manželské večery*, tak absolvování tohoto kurzu účastníky posunulo ve vzájemném vztahu dále, zejména ve svazku manželském. V podstatě všichni, kteří se přihlásili do kurzů, chtěli pracovat na vztahu a na manželství jim velmi záleží, protože ho vnímají jako závazný slib – závazek na celý život. Tímto přístupem činí preventivní kroky proti rozvodovosti.

Třetím dílčím výzkumným cílem bylo zjištění, zdali kurzy byly pro účastníky přínosné. Opět po zhodnocení odpovědí na výzkumné otázky můžeme konstatovat skutečný přínos pro jednotlivé účastníky, a to nejen strukturou a tématy kurzu, ale i účastí ve společenství manželů. K této otázce lze demonstrovat odpověď O9/Ž2: *„Za mě určitě. Protože ty témata byly naskládáné tak pěkně za sebou, že tam bylo vlastně hlavně rodina a poté bylo třeba, jak se zvládá hněv. Že to bylo opravdu vybrané, a že to šlo tak hezky za sebou. Tak za mě dobrý.“* Doplnil O9/M2: *„V podstatě ty témata byly tak ze života. Jo jako nepřišlo nám, že to bylo a díky tomu, v rámci jako by té prezentace ten lidský pár, který vlastně byl pozýván a tak dál, tak tam byli vždycky mluvili lidé, kteří těmi kurzy prošli a jakoby to svědectví lidí vlastně měnilo to, jak k tomu přistupovali.“* Opět můžeme pouze shrnout odpovědi do uceleného závěru, a to shodného vyjádření k potvrzení přínosu vzdělávacích kurzů *Manželských večerů*.

ZÁVĚR

Každý stát, každá společnost staví své základy na svém obyvatelstvu, které pochází ze svých rodin. Každý jedinec se narodil svým biologickým rodičům. V současnosti se klade velký důraz na lidská práva, hodně se hovoří o právech jednotlivých skupin, mluví se o právu ženy mít dítě. Ale už se tak často nezdůrazňuje právo dítěte na oba dva rodiče, právo na to žít se svými biologickými rodiči. Stabilita rodiny se odvíjí od stability partnerského vztahu. Uzavřením manželstvím se snoubenci, i podle odpovědí z bakalářské práce, zodpovědněji staví ke společnému životu, hledají cesty, jak zvládat životní překážky a také využívají různé příležitosti ke stabilitě manželství. Stabilní manželství pak může vytvářet stabilní a podpůrné prostředí pro výchovu a péči o děti.

Všichni respondenti se shodně vyjadřovali, že na vztahu je třeba neustále pracovat, umět spolu komunikovat a zejména se naučit vyčlenit společný čas pouze pro manžele. Z jejich odpovědí vyplynulo, že pokud manželství berou jako skutečný závazek, s plnou zodpovědností, tak jejich vůle je dost silná k tomu, aby se aktivně vzájemnému vztahu věnovali. Je pravda, že všichni respondenti uzavřeli manželství církevní, a zřejmě jejich křesťanská výchova je vedla k větší vůli chtít řešit životní překážky. Proto i slyšeli na nabídku k absolvování vzdělávacích kurzů *Manželské večery*, na které obdrželi pozitivní reference a následně i oni sami si odnášeli z kurzu příjemné vzpomínky a posun v řešení životních překážek a porozumění chování a komunikaci svého protějšku. I když před uzavřením církevního sňatku manželský pár podstupuje přípravu na manželství, kde se lektori věnují základním životním tématům s cílem co nejlépe připravit snoubence na společný život, přesto z odpovědí vyplynulo, že vlastně až společným soužitím, po uzavření manželství, se manželé dostávali do situací, na které nebyli zcela připraveni a vlastně se učili společně žít. Do manželství si každý z nás přináší své životní návyky a rodinné tradice a poté nastává doba učení společného života. Manželské páry tuto etapu života zvládají jinak. Někdo hůře, někdo snadněji. Možná někomu více pomáhá vzor vlastních rodičů a příbuzných či přátel. Někdo raději tvoří tuto etapu bez vnějších příbuzenských vlivů a samostatně zvládá nástrahy manželství a někdo využije možnosti pomoci pod vedením odborných lektorů. Protože vzdělávací kurzy *Manželské večery* probíhají v České republice již několik let, a nejen u nás, ale i v různých státech světa, dá se říci, že manželé možnost pracovat na svém vztahu pomocí vzdělávacích kurzů skutečně vítají a využívají ji. O tom svědčí i mnohé pozitivní reference nejen z webových stránek těchto kurzů, ale především z provedeného výzkumu.

Ve výzkumu bylo položeno celkem 18 otázek. Odpovědi na tyto otázky se často prolínaly, neboť se v mnoha odpovědích zdůrazňoval společný čas pro sebe, dobrá komunikace a potřeba pracovat na svém vztahu v manželství. Tyto tři zásadní body se různě prolínaly odpověďmi, a to jak odpovědi žen a mužů, tak i mladých manželství s dlouholetým. Můžeme tedy považovat za zásadní, že je potřeba na vztahu stále pracovat a shodnou odpovědí byla i účast na vzdělávacím kurzu *Manželské večery*, které byly označeny jako jeden z dobrých a možných nástrojů stabilizace manželství a zvýšení hodnoty rodiny.

Na základě výzkumu bakalářské práce, kterému předcházely statistické údaje o rozvodovosti a sňatečnosti a o důvodech rozpadu manželství, se zdá, že sice pomalu, ale přesto stoupá počet partnerů, kteří se rozhodnou učinit zodpovědnější krok ve svém statusu a rozhodnou se uzavřít manželství. Z rozhovorů vyplývá, že i nadále chtějí na svém vzájemném vztahu pracovat a posouvat ho dále. Záleží jim na tom žít v manželství a snažit se žít spokojený život ve dvou, případně dále s dětmi. Zajímavostí je, že často zazníval důraz na společné trávení volného času (nejlépe jen ve dvou), ale nikdo z respondentů nesdělil, že by potřeboval více času sám pro sebe. Zřejmě tedy může být snadnější si vyčlenit čas jen sám pro sebe, a to i v manželství, než se pravidelně setkávat společně, bez rušivých elementů a trávit příjemný společný čas ve dvou. Dalším významným sdělením, které zaznělo, je komunikace. Dobrá, srozumitelná, upřímná a pravdivá komunikace je považována za zásadní kostru vzájemného vztahu. Umět se společně bavit, vyřikat si věci, hovořit i o nepříjemných záležitostech, ale také se vzájemně respektovat a umět si naslouchat. Naslouchání je součástí komunikace, což se na první pohled nemusí zdát, jak důležitá je tato součást. Opět dobrá komunikace zaznívala ve většině odpovědích, ať už byla otázka položena jakkoliv. Všichni respondenti se shodli, že pracovat na vzájemném vztahu, a to právě i prostřednictvím vzdělávacích kurzů *Manželské večery* je prospěšné a může vztahu, pokud oba dva manželé se shodují v tomto kroku, významně pomoci. Dokonce zaznělo, že skutečně tento způsob může být dobrým nástrojem pro stabilitu manželství. A když máme stabilní manželství, s největší pravděpodobností to vede ke stabilní rodině, čímž se zvyšuje hodnota rodiny ve společnosti.

Tomuto tématu jsem se rozhodla v bakalářské práci věnovat z důvodu mého dlouholetého zaměření v profesi. V různých pracovních pozicích se věnuji práci s rodinami, manželstvím a sociální oblasti. Ve všech rovinách zaznamenávám důležitost rodinných vztahů. Ve své práci se snažím orientovat především na primární prevenci, a proto jedním ze zásadních faktorů stability rodiny je stabilní manželství, které významně ovlivňuje výchovu

a péči o děti, a následně jejich chování ve škole nebo v jakémkoliv jiném prostředí, a dále v dospělosti. Zajímavým zjištěním by bylo provést opakovaný průzkum u respondentů tohoto výzkumu po uplynutí několika let a zjistit daný stav v té době, případně provést kvantitativní výzkum většího výzkumného vzorku účastníků vzdělávacích kurzů *Manželské večery*, díky němuž by se získaly další cenné informace o tématu.

Data získaná v průzkumném šetření bakalářské práce by mohla posloužit jako podklad pro další zájemce o danou problematiku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAKOŠOVÁ, Z. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. Bratislava: Public Promotion, 2008, ISBN 978-80-969944-0-3.
- [2] BAKOŠOVÁ, Z. *Teórie sociálnej pedagogiky*. Bratislava: Slovenská pedagogická spoločnosť SAV, 2011. ISBN 978-80-970675-0-2.
- [3] ČESKO. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. ČSÚ: *Český statistický úřad* [online]. ČSÚ, ©2019 [cit. 2019-02-17]. Dostupné z <http://www.czso.cz/>
- [4] ČESKO. Zákon č. 89 ze dne 3. února 2012 občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. 2012, částka 33/2012. Dostupný také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- [5] ČESKÝ ROZHLAS BRNO. *Sociolog Ivo Možný: Rozvody nejsou takový problém jako muži bez odpovědnosti* [online]. © 2016 [cit. 2019-01-27]. Dostupné z: <https://brno.rozhlas.cz/sociolog-ivo-mozny-rozvody-nejsou-takovy-problem-jako-muzi-bez-odpovednosti-6457794>.
- [6] DUE, M. S. *Pečujte o svůj vztah*. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1369-7.
- [7] DŮVODY K UZAVŘENÍ MANŽELSTVÍ. Koubková Klára *Vyplnto.cz* [online]. 2012 [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/duvody-k-uzavreni-manzelstvi/>
- [8] GIDDENS, A. *Sociologie*. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0807-1.
- [9] CHRÁSKA, Miroslav. 2007. *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [10] KRAUS, B., POLÁČKOVÁ, V. *Člověk, prostředí, výchova*. Brno: Paido, 2011. ISBN 80-7315-004-2.
- [11] KUBÍČEK, L. *Velké tajemství: manželství jako umělecké dílo*, Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2001. ISBN 80-7266-071-3.

- [12] MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H. a kol. *Podpora rodiny*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0697-2.
- [13] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *Koncepce rodinné politiky* [online]. © 2017 MPSV [cit. 2020-03-01]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Koncepce_rodinne_politiky.pdf/5d1efd93-3932-e2df-2da3-da30d5fa8253
- [14] MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR. *Koncepce rodinné politiky* [online]. © 2019 MPSV [cit. 2020-03-05]. Dostupné z: <https://socialnipolitika.eu/wp-content/uploads/2019/09/Aktualizovana%CC%81-Koncepce-rodinne%CC%81-politiky-2019.pdf>
- [15] MOŽNÝ, I. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-624-1.
- [16] Národní ústav pro vzdělávání. *Rámcové vzdělávací programy* [online]. NÚPV [cit. 2020-01-28]. Dostupné z <http://www.nuv.cz/t/rvp>
- [17] NEURON. *Otcovství ubírá svobody, ale dává životu smysl*. [online]. 2016 [cit. 2020-03-28]. Dostupné z: <https://www.nfneuron.cz/person/ivo-mozny>
- [18] SCHOPENHAUER, A. *Svět jako vůle a představa*. Pelhřimov: Nová tiskárna Pelhřimov, 1997. ISBN 80-901916-4-9.
- [19] SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-250-8.
- [20] ŠRAJER, J., ZEMAN, J., KOTVRDA, J. *Doprovázení mladých manželů ke zralému vztahu*. 2015, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2015. ISBN 978-80-7195-578-8.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Rozvodovost v České republice v procentním vyjádření v letech 1930–2018	17
Graf 2: Počet rozvodů ve Zlínském kraji v letech 2009–2018	18
Graf 3: Počet rozvodů ve Zlínském kraji podle délky trvání manželství v letech 2009–2018	19
Graf 4: Rozvody podle počtu nezletilých dětí v ZK v letech 2009–2018	20
Graf 5: Průměrný věk (muži/ženy) při rozvodu v letech 2009–2018 (Zlínský kraj)	21
Graf 6: Počet sňatků ve Zlínském kraji v letech 2009–2018	23

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počet rozvodů v ZK podle délky trvání manželství v letech 2009–2018.....	18
Tabulka 2: Rozvody podle počtu nezletilých dětí v ZK v letech 2009–2018.....	19
Tabulka 3: Průměrný věk (muži/ženy) při rozvodu v letech 2009–2018 (Zlínský kraj)	20
Tabulka 4: Příčina rozvratu manželství na straně muže v letech 2009–2018 v ZK	21
Tabulka 6: Počet sňatků ve Zlínském kraji v letech 2009–2018	22
Tabulka 7: Průměrný věk nevěsty a ženicha při sňatku v ZK v letech 2009–2018.....	23
Tabulka 8: Sňatky ve Zlínském kraji v letech 2009–2018 podle pořadí	23
Tabulka 9: Stručná charakteristika respondentů	43

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Rozhovor č. 2

PŘÍLOHA P I: ROZHOVOR Č. 2

O1: Michaela: Otázku mám, jste muž a žena a tak bych vás poprosila možná říct křestní jméno.

Ž2: Tak já jsem Marta

M2: Já jsem Petr

O2: Michaela: hm tak děkuju, a jestli mi můžete říct, kolik máte let?

Ž2: Mně je 46.

M2: A mně je 43.

O3: Michaela: hm tak děkuju a teď bych se vás ráda zeptala, jak dlouho trvá vaše manželství.

Ž2: Jsme spolu 12 let.

M2: Ne 13.

Ž2: No 13 to bude v říjnu.

M2: Ne, 14 to bude v říjnu je 20.

Ž2: Jo už je 20, tak 14.

M2: 14 to bude v říjnu, ale 13 jsme manželé.

Michaela: Tak já děkuju a manželské večery jste absolvovali po jak dlouhé době svazku?

M2: To byly vlastně 2 roky na podzim 2018, to znamená po 12 letech.

O4: Michaela: hm dobře děkuju a jaký sňatek máte uzavřený?

M2: církevní

Michaela: hm dobře, tak děkuju.

O5: Michaela: tak já bych se ráda zeptala, co bylo impulzem pro vaši účast v kurzu Manželské večery, jaké jste měli očekávání?

Ž2: Tak ten prvotní impulz přišel v podstatě náhodou, když jsme se o tom dozvěděli na facebookových stránkách a dostali jsme ještě osobní pozvání od organizátorky a přišlo nám to hodně zajímavé s tím, že by to náš vztah mohlo posunout a že by jsme si na sebe udělali

takový čas, který v té době nebyl tak jako pravidelný, tak jsme si řekli, že opravdu není od věci se pravidelně potkávat na téma manželství.

M2: a mně to bylo tak, tím že nás oslovili ti naši známí a mně to bylo taková, tím že nás oslovili vlastně oni, jakoby k tomu, tak pro mě to byla taková důvěra, že ty večery by mohly být, já nejsem příznivec hromadných akcí a tak dál, ale právě oni jak to popisovali, tak mi to získalo důvěru mít něco, co by nám mohlo přinést něco zajímavého do toho vztahu, tak já jsem byl na to očekávání, že hlavně o té formě, ne o tom obsahu, ale že ta forma by mohla být, mohla hodně pomoci.

O6: Michaela: hm dobře děkuju. Cítíte potřebu učinit kroky k posílení, nebo zlepšení vašeho vztahu?

M2: To přímo jakoby ne, u nás to bylo hodně samozřejmě s těmi dětmi, s prací, hodně bojujeme s časem, tohle bylo spíš pro nás, nějaká možnost najít si ten čas jakoby přímo sami pro sebe jo, že ty manželské večery byly vlastně ve čtvrtky, že několik těch čtvrtčních večerů, opravdu jen sami pro sebe a my si rádi spolu povídáme a tohle bylo to, způsob jak získat víc času na tady tohle a vzhledem k tomu, co bylo jakoby popisem těch manželských večerů, co jsme se mohli dozvědět, jak na tu budoucnost, jakým způsobem jít tady ty cesty a nebylo to tady tím, že my přímo řešíme nějaký problém, že by jsme měli jako potřebu něco řešit, ale spíš jakoby ono to manželství a ty věci, ne spoustu věcí, to není, že to prostě přijde a bude to trvat dál, jako já si myslím, že je potřeba na všech těch věcech jakoby pracovat a ta důležitá věc, jako je manželství, je potřeba jako pořád nějakým způsobem, jakoby nad tím přemýšlet a posouvat ten vztah dál a snažit se ho jakoby držet tak, aby to bylo opravdu manželství, protože to nepřijde samo od sebe.

Ž2: Já jsem šla spíše ze zajímavosti, co nového se můžeme dozvědět o tom manželství, jak říkal manžel.

O7: Michaela: hm dobře děkuju a líbila se vám forma toho kurzu a co konkrétně?

Ž2: Tak mně se to hodně líbilo hlavně, že to bylo rozděleno, že to nebyla nějaká reakce, ale že to bylo rozděleno vlastně na ty páry a ty páry si vzájemně mezi sebou povídaly o tom téma.

M2: Jo, já to mám podobně, vlastně já mám rád takové, jak si všichni povídají a sdělují si ty zkušenosti navzájem a myslím si, že tímto vkusem, je tam samozřejmě ta prezentace, o co jde a tak dál a je k tomu nějaký komentář, že základem a co bylo na tom kurzu super

bylo, že my jsme vlastně to téma v rámci toho večera, nějakým způsobem prezentovalo, abychom měli čas si to probrat mezi sebou a vzít si to vlastně, že to je důležité a tak jak to bylo nachystané a ta atmosféra to tomu přímo vybízela, tady se tomu opravdu věnovala, tohle téma spolu probrat, jo toho bylo, jakoby ta podstata tomu dala čas, nám těm manželům si to probrat, mezi sebou, ne těm co tam byli dál, ale to téma si rozebrat vyloženě, tak jak sami, já si myslím, že kdybychom to udělali doma, tak to tak neuděláme a díky tomu, těm návodům co tam byly a tak dál, jo tak jsme se mohli tomu tématu věnovat a to bylo na tom fakt jako super

O8: Michaela: hm dobře a co považujete za základ nebo takovou podstatu těch jednotlivých setkání.

Ž2: Pro mě je to tím, že je to bráno jako individuální rozhovor těch partnerů, je tam vlastně promítáno to téma, třeba jak tak bylo, že každý z nás zpracovává to téma jinak a bylo to přirovnáno, třeba, že jeden je jako ježek a druhý je jednorozec a bylo to rozebráno jako takovou videoprezentaci, kterou měli angličtí manželé a prezentovali to, pak k tomu byl výklad a my jsme si vzájemně v tom páru měli sdělit, takže ta forma byla přívětivá, to jsem říkala už předtím, že to bylo soukromé

M2: To téma, které tam bylo samostatné, všemi těmi tématy, a ať už se probírá jakékoliv téma, pokud to neřeší, ti lidi spolu nemluví, prostě, ta forma nebude nikdy fungovat. A to je vlastně to, co mi přišlo, opravdu, už těmi a i ten způsob je tak udělaný, je k tomu vlastně vybízí. To aby ti partneři spolu mohli komunikovat, aby spolu prostě mluvili. Když spolu lidi nemluví, ať už jako v manželství, i v rodině celkově, nebo v práci nebo všude, tak to prostě nemůže fungovat. Takže eee, jako by to hlavní téma bylo komunikace a z těch témat, které tam byly, tam byly vlastně věci, které které člověk podvědomě cítí, jak to je, vlastně někdo řekne jako, jo, že to tak funguje, a pak si to teprve uvědomil. To je třeba to, že Marta zmiňovala, jako různými přístupy k řešení problémů, někdo je ten ježek, někdo je ten slon. I to že ti partneři pochází z různých rodin a ty rodiny můžou fungovat jinak, to se pak odráží pak do budoucna v tom manželství, jak nějaké tyhle zkušenosti, takže ty témata prostě pod moji úroveň sami pod svoji úroveň víme, anebo nás občas překvapili, to co nás i sami neřešíme, ty problémy, ale ukázalo se, že to je jako problém jiných, jiných manželů, jiných rodin, tak to bylo jako zajímavé, zajímavý náhled, jakože co vlastně lidi řeší a to že my neřešíme teda teď může znamenat, že se s tím můžeme potkat v budoucnu. Tak proto to bylo tohle jako přínos. Že nám to dá prostě náhled, co všechno může být a můžeme se třeba na ty situace i připravit.

O9: Michaela: Takže ty témata, kterým jste se v kurzu věnovali, považujete za přínosné?

Ž2: Za mě určitě. Protože ty témata byly naskládány tak pěkně za sebou, že tam bylo vlastně hlavně rodina a poté bylo třeba, jak se zvládá hněv. Že to bylo opravdu vybrané, a že to šlo tak hezky za sebou. Tak za mě dobrý.

M2: V podstatě ty témata byly tak ze života. Jo jako nepřišlo nám, že to bylo a díky tomu, v rámci jako by té prezentace ten lidský pár, který vlastně byl pozván a tak dál, tak tam byli vždycky mluvili lidé, kteří těmi kurzy prošli a jakoby to svědectví lidí vlastně měnilo to, jak k tomu přistupovali. Tady tomu hodně pomohlo. Jo, taky to prostě, jak ty kurzy jsou, jo ty témata byly rozebírané.

O10: Michaela: Dobře a obdrželi jste po každém setkání nějaký domácí úkol?

Ž2: Ano.

M2: Ano. Hm.

Michaela: Jak jste ho zvládali?

M2: Jak který. Ty úkoly byly různé a jak kdy. Hodně záleželo na té poloze toho úkolu. Někdy jsem to sám za sebe to považoval třeba ten úkol za takový jakože, že my ten problém nemáme, tak se mi to nechtělo úplně řešit. Na druhou stranu plnění těch úkolů doma bylo zase pokračování těch večerů. Tím, že jsme si, abychom ten úkol mohli splnit, tak jsme si museli najít čas a tak pro mě je to podstatné. Zase si najít ten čas, aby se ukázalo, že ten čas si dokážeme najít. Jakože nic nebrání tomu, abychom si ho našli i na jiné věci. Jo, takže vlastně ty úkoly jsme se snažili plnit, samozřejmě to nikdo nekontroloval, ale o tom to nejde. Je důležité si uvědomit, že zas ty úkoly jsou ten čas pro nás a my jen v rámci toho úkolu, toho manželského večera, máme i doma. Prostě, jako my spolu. Prostě my spolu to důležité.

Michaela: Hm. A Marti?

Ž2: Já jsem za. Bylo to přínosem v tom, že to jako pokračovalo. Takže jsme neskončili jenom tím večerem, ale i doma jsme pokračovali v té komunikaci.

M2: My jsme třeba některé téma nestihli. Bylo pro nás tak zajímavé. Ehm... to že jsme chtěli vlastně pokračovat a domácí úkol tomu pomohl. Jo, že to bylo, zrušil navázání na to téma.

O11: Michaela: Hm. Dobře. A co si z toho kurzu Manželských večerů odnášíte především?

Ž2: Takže je důležité si udělat čas na to manželství. Opravdu mít v tom týdnu čas pro toho partnera. A i když máme ty děti, povinnosti, práce, a prostě další aktivity, je tam důležité mít určitou, určitý den, hodinu, kdy se opravdu věnujeme pouze sobě navzájem. Ať už jdeme do kina, do divadla, na večeri, jsme prostě jenom spolu. Nejdeme třeba s těma dětma, nejdeme s rodinou, ale jdeme jen spolu.

M2: No, ale nemusí to být nic světoborného, prostě se projít, je to a když jsme si udělali čas na ty manželské večery, to znamená, že si ten čas můžeme udělat kdykoliv jindy potom. Takže to je důležité si uvědomit, že je to jen o tom chtít opravdu si ten čas udělat, a když jsme to dokázali, těch večerů bylo několik, jo, tak není jiný důvod a ať už ta forma je jakékoliv. Si sednout večer, projít se, jít do divadla. Je to vlastně úplně nepodstatné, kde se sejdeme, ale opravdu si udělat ten čas, to je to podstatné jakoby. Mít ten a povídat si. Jako ty věci.

O12: Michaela: Dobře. Děkuju. A chtěli byste si kurz anebo podobnou aktivitu znovu zopakovat?

Ž2: No.

M2: Ano. Hmm. Tím, že máme z toho pozitivní pocit, že jsme si z toho něco odnesli, tak to vnímáme, a já už jsem se tím zmiňoval, že to vlastně to manželství, že se musí pořád pracovat a nikdo není jakoby, je dobré mít ty zkušenosti a poznatky těch jiných lidí. Myslí si, že takovéto aktivity i pro páry, které jsou spolu dlouhou. Není to jen pro ty, vlastně tam byly různorodé páry. My jsme vlastně na začátku se představovali, byli tam manželé, kteří spolu byli rok až po manžele, kteří spolu byli já nevím, víc jak dvacet let. To že vlastně a přišlo nám, že všichni, co si něco odnesli, takže ano, takovéto aktivity dávají smysl, protože tam nejdu jednou. A objeví se něco, co nás zaujme, z toho tématu a na to manželství, tak se toho zúčastníme. V podstatě jsme se už zúčastnili. Jakoby, že.

O13: Michaela: Ehm. Dobře, děkuju. Doporučili byste účast v kurzu Manželské večery ostatním přátelům nebo známým?

Ž2: Ano.

M2: Ano, ano. A myslím, že jsme to tak udělali. My jsme, no, nono, my jsme některým našim známým o tom jako vykládali a o tom, že tu zkušenost máme pozitivní, že jako pokud se rozhodují tam třeba jít. Tak jim to rozhodně doporučujem. Takže souhlasili.

Michaela: Takže potom i ho někdo absolvoval na základě Vašeho doporučení?

Ž2: Ne, nakonec se nepřihlásili, protože z časových důvodů měli dítě, který zrovna v tom termínu měl nějaký kroužek a nakonec z toho sešlo a měli o to zájem.

O14: Michaela: Ehm. Dobře. A mohou být podle Vás manželské večery dobrým nástrojem pro stabilitu manželství?

Ž2: Ehm.

M2: Ano. Ehm. Zás je to prostě jako to co se prolíná z mého pohledu tím kurzem, protože je to hodně o té komunikaci. A já si myslím, že prostě eee, to manželství, ta komunikace je základ. A to znamená a budou ty páry, které to prostě neumí. Nemusí to, to fungovat a na začátku a chovají se rozdílně, i k dětem, že jim dát ten čas, nebo způsob jak spolu mluvit. A tohle je může být dobrým návodem pro někoho, které jako ty páry, manželské páry, jak tady tu cestu najít. Bez, řekněme, bez nějakého jako ... myslím, si, že jasně, máme manželské poradny a je tady spousta věcí, které tady fungují, i á, ale tohle je něco, co, bych řekl, že nás nenásilnou formou, spíše naopak, přátelskou. My jsme to vnímali, pro ten čas, pro sebe, je to, jo souhlasím s tím, že to je určitě dobrým nástroj, eee, jako těm manželstvím, že to manželství má, ti manželé jsou spolu už dlouho a určitě je to tak dobrý nástroj.

Michaela: Dobře. A Marti, ty jsi měla odpověď tady na tohle?

Ž2: Ano, já jsem říkala, že bych to určitě takhle doporučila a i souhlasím s tím, co řekl Petr.

O15: Michaela: Hm. Dobře. A tak má teda význam věnovat manželství čas sobě navzájem, a to i v mnohaletém manželství? Vlastně jste na to trochu i odpověděli, ale jestli to chcete ještě doplnit?

M2: Ehm, já to ještě trochu rozvedl. Vlastně, to co jsem říkal předtím. To manželství se vlastně vyvíjí. Je to i to, že bez dětí, jsou ty malé děti, rostou a až nakonec si založí vlastní rodinu a takže to manželství není pořád stejné. Ono vlastně samo o sobě prochází takovým, jakoby vývojem a pokaždé jakoby v rámci toho vývoje, co se děje, jako mění, rozšiřuje, tak je vlastně potřeba se tomu, tu péči i třeba trochu jiným způsobem. A tím pádem, a to je jako to, co chci říct, že to manželství se mírně vyvíjí, tak je potřeba opravdu se tomu věno-

vat dlouhodobě. A na začátku, uprostřed, na konci, jo je ta potřeba té péče. Tomu manželství se prostě věnovat, protože ono samo o sobě prochází vývojem a pokud chceme ho mít takové, jakého ho chceme mít, tak tomu musíme pomoci. Ono to samo nepříjde.

Ž2: Jo, to je přesně ono. Že když nám vlastně na něčem záleží, tak o to pečujeme. Staráme se o to a tak vlastně to má být i s tím manželstvím.

O16: Michaela: Ehm. Dobře. Děkuju. A bylo Vaše očekávání z kurzu naplněno?

Ž2: Ano.

M2: Ehm. Já jsem měl hlavně obavy z toho provedení, toho kurzu. Když jsem vlastně důvěřoval těm organizátorům, ale samozřejmě jsem z toho byl takový skeptický a jakoby z pohledu toho eee, té přípravy a to i my sami jsme měli prostor věnovat se sami sobě, tak z tohoto pohledu to bylo jako naprosto úžasné. Že to co oni slibovali, z té organizace, tak to dodrželi.

Ž2: Pro mě třeba bylo důležité, že to co slíbili, to dodrželi. Že se třeba řekne, bude to soukromé, ale někdo si pod tipem soukromé představuje skupinku čtyř, osmi lidí. A opravdu když to mělo být soukromé, tak to bylo pro ten daný pár, který o tom spolu debatoval. Takže dodržena ta intimita, to soukromí.

O17: Michaela: dobře, děkuji. A co pro vás, co pro každého z Vás znamená manželství?

Ž2: Pro mne je to prostě vztah a cesta, po které jdeme spolu a směřujeme prostě dál. Jsme spolu, a jsme spolu navzájem se podporujeme, máme se rádi, prostě je to jakoby naplnění té lásky.

Michaela: Ehm.

Ž2: ta skutečnost

Michaela: dobře.

M2: Ehm. To se hrozně těžce vyjadřuje. Co tady v tomto směru, jakoby cítím. A tak možná to vezmu jakoby ze široka. Kolegyně v práci, kdyby měli dítě a pak se brali a my jsme o tom diskutovali, a kdy už se budou brát, malá svatba, velkou svatbu atak dál. Vlastně to manželství začíná, ono začíná slibem. Že my si to říkáme sobě navzájem, máme si to říct sami k sobě navzájem, ale i vlastně Bohu a to co vlastně v tom manželství, v tom slibu slibujeme. Že budeme spolu navěky a v dobrém i v zlém. To je to, že pokud mám někoho rád, tak s ním pudu tu cestu, tu cestu celou. Jo, potom to manželství je o tom, že říkám,

nejen sami sobě navzájem, ale říkáme veřejně, že tu cestu chceme jít spolu a až do konce, není to nic jiného. Prostě ten slib byl daný a ten slib říkáme proto, že chceme spolu být napořád. A říkáme to prostě veřejně. O tom to manželství je. Vlastně jsme si vybrali naši společnou cestu a s ní chceme jít celý život. A ať už bude prostě hrbolatá, z kopce, do kopce, jakkoliv a o tom jsou i ty kurzy, že vlastně někdy budeme potřebovat pomoc, poradit a tak dál a tom to je. Jakože tím životem chceme jít spolu, jako v tom manželství.

Ž2: Vlastně to, že přijímáme tu odpovědnost. Tu odpovědnost o toho druhého, když se rozhodnu, tak s ním zůstávám, a jsem s ním. A to je dobře. Ať to je dobrý i zlý.

M2: Ano. Ať přijde spor prostě, jo o tom to je.

O18: Michaela: Dobře. Děkuju. A poslední na závěr otázka, mohou mít podle Vás manželské večery vliv na zlepšení vztahu mezi manžely?

Ž2: Ano.

M2: Určitě ano. A k tomu jen dodám a musí ti manželé chtít. Manželské večery jsou o tom, jsou, je to cesta, jo, která může hodně pomoci a tak dál a pokud ti manželé opravdu chtějí, tak si myslím, že to manželstvílepší a pomůže. Pokud budou aspoň trochu chtít.

Michaela: Ehm. Dobrá. Tak Vám moc děkuji. Jste úžasní. Děkuji za odpovědi na otázky, pro tady tu nahrávku ještě zmíním, že rozhovor vedla Michaela Blahová a ještě jednou děkuji.

M2: také děkujeme.